

«Nærmere barn på tilbud kan man ikke komme».

- En tematisk analyse av fremstillingen av barnevernet i de fem største nettavisene.

Julie Constanse Rummelhoff Obiasi

VID vitenskapelige høyskole

Oslo

Masteroppgave

Master i familieterapi og systemisk praksis

Antall ord: 23 504

Dato 14.08.2020

Sammendrag

«Nærmere barn på anbud kan man ikke komme» er en studie med siktemål til å fokus på og diskutere hvordan de norske nettavisene fremstilling av barnevernet påvirker folkets holdninger til barnevernet. Studiene er en kvalitativ studie basert på artikler med tema barnevern fra de fem største nettavisene i Norge fra en bestemt tidsperiode.

Problemstillingen for studien er: «*Hvordan fremstilles det norske barnevernet av de største nettavisene i Norge?*»

Spørsmålet besvares med bruk av tematisk analyse og drøftes opp mot i hovedsak teori innenfor familierapifeltet. Begrunnelsen for valg av dette tema er en antagelse om at fremstillingen i de fem norske nettavisene vil ha en betydning for holdningen til barnevernet. Dette kan få store konsekvenser for tillitteten til barnevernet og derfor også store konsekvenser for barna i samfunnet vårt.

Emneord: Familierapi, barnevern, tematisk analyse, fremstilling, holdninger.

Summary

"You don't get closer to kids on bid than this" is a study with the aim of focusing on and discussing how the Norwegian online newspapers portray the child welfare service are affecting people's attitudes towards the child welfare service. The study is a qualitative study based on articles on the topic of child welfare service from the five largest online newspapers in Norway from a specific period. The issue of the study is: "How is the Norwegian child welfare service represented by the largest online newspapers in Norway?"

The question is answered using thematic analysis and is discussed with mainly theory within the field of family therapy. The reason for choosing this topic is an assumption that the presentation in the five Norwegian online newspapers will have an impact on the attitude towards the child welfare service. This can have major consequences for the trust in child welfare service and therefore also consequences for the children in our society.

Keywords: Family therapy, child welfare service, thematic analysis, portray, attitudes.

Forord

Å gjennomføre denne studien har vært en lang og lærerik prosess fylt med oppturer og nedturer. Jeg er utrolig takknemlig for muligheten til å ta dette studiet. Det har gitt meg utrolig mange nye perspektiver, både i mitt arbeid, men også i mitt personlige liv.

Jeg vil først og fremst takke min veileder, Halvor de Flon. Dine perspektiver og tilføringar har vært svært nyttig for meg til å tilegne meg ny kunnskap og utvikle meg i masterprosessen. Ekstra stor takk for din tålmodighet, åpenhet og innbyende tilnærming.

Takk til mine fire supre medstudenter, Mona, Camilla, Mattis og Vibeke. Uten dere hadde ikke dette studiet vært det samme for meg. Takk for motiverende ord, hyggelige stunder og for å ha hjulpet meg opp de tunge kneikene på veien.

Takk til venner og familie for heiarop og bistand hvor det har trengtes. Spesielt takk til mamma for å ha gjort det mulig å gjennomføre studie. Og til Helene og tante Kathrine for å ha hjulpet meg med innspurten. Det settes pris på!

Kjæreste Ada og Geo, jeg er så takknemlig for deres støtte og kjærlighet gjennom både tunge tak og solstråler. Dette hadde jeg ikke klart uten dere!

Oslo, 14.08.2020.

Julie Constanse Rummelhoff Obiazi

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema og forforståelse	6
1.2 Barnevernet i Norge	6
1.3 Barnevernsansatte og journalister – ulike samfunnsoppdrag	8
1.4 Barnevernsfeltet i utvikling	10
1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål	11
1.6 Temaets relevans.....	11
1.7 Begrepsavklaring.....	12
1.8 Oppgavens oppbygning.....	12
2. Teori	13
2.1 Systemisk tilnærming	13
2.2 Systemisk kommunikasjonsteori	13
2.2.1 Analog og digital kommunikasjon.....	14
2.2.2 Kontekst	16
2.2.3 Punktuering.....	17
2.3 Språkssystemisk tilnærming	17
2.3.1 Språkspill og språkhandlinger	18
2.4 Sosiale konstruksjoner.....	19
2.4.1 Sosialkonstruksjonismen	20
2.4.2 Nyheter som en sosial konstruksjon.....	20
2.4.3 Diskurs.....	21
2.4.4 Subjektposisjoner	23
2.5 Makt	23
2.6 Påvirket av media.....	25
2.7 Relevant forskning og litteratursøk.....	26
3. Metode	28
3.1 Eget vitenskapelig ståsted.....	28
3.2 Studiens vitenskapeteoretiske ståsted.....	28
3.3 Kvalitativ tilnærming	29
3.4 Analysemetode.....	30
3.4.1 Begrunnelse for valg av analysemetode.....	31
3.5 Induktiv og deduktiv tilnærming	31
3.6 Data.....	32

3.6.1 Begrunnelse for utvalg	33
3.7 Presentasjon av nettavisene.....	34
3.8 Analyseutførelse.....	36
3.9 Students kvalitet.....	39
3.9.1 Reliabilitet	39
3.9.2 Validitet.....	40
3.9.3 Overførbarhet	40
3.10 Etiske refleksjoner	40
4. Funn og diskusjon.....	41
4.1 Hva sier de norske nettavisene om rammene for arbeidet i det norske barnevernet?.....	41
4.1.1 Det norske barnevernet er i krise	42
4.1.2 Det norske barnevernet tar ikke hensyn til biologisk familie etter en omsorgsovertakelse	48
4.1.3 Diskusjon.....	50
4.2 Hva sier de norske nettavisene om hva familiene som mottar hjelp fra barnevernet?.....	52
4.2.1 David mot Goliat - den lille mot den store	52
4.2.2 Diskusjon.....	54
4.3 Hvordan får de norske nettavisene autoritet og troverdighet?.....	57
4.3.1 Kjente skikkelser med makt	57
4.3.2 De usynlige stemmene.....	61
4.3.3 I kjølvann av dommer fra EMD	62
4.3.4 Nettavisene er en opposisjon til barnevernet	63
4.3.5 Diskusjon.....	63
5. Oppsummering	67
5.1 Implikasjon for videre forskning.....	68
5.2 Mulige svakheter ved studien	68
5.3 Avsluttende refleksjoner.....	69
6. Litteraturliste	70
6.1 Litteraturliste av avisartiklene fra denne studien	74

1. Innledning

«Nærmere barn på tilbud kan man ikke komme». Dette utsagnet er en god illustrasjon på denne studien. Dette er en studie om hvilke holdninger som produseres om det norske barnevern i de fem største norske nettavisene. Temaet sees i lys av sosialkonstruksjonismen (Gergen, 2015) diskursteori (Øfsti, 2008 og 2010, Jensen, 2009, Burr, 2015) og språkbasert tilnærming (Anderson, 2006) innenfor familierapiens fagfelt. En av intensjonene med oppgaven er å koble barnevern og familierapien til hverandre. Gjennom å se på fremstillingen av barnevernet i de norske mediene ønsker jeg å finne mer ut av hvordan dette kan påvirke våre holdninger og tanker rundt barnevern, samt hvordan fremstillingen i mediene er basert på konstruerte bilder av barnevernet eller diskurser i samfunnet som allerede eksisterer.

1.1 Bakgrunn for valg av tema og forforståelse

I løpet av tiden jeg har vært ansatt i en kommunal barnevernstjeneste har jeg vært opptatt av hvordan fremstilling av barnevernet i aviser og media påvirker både familiene som mottar hjelp fra barnevernet, ansatte i barnevernet, men også hva det gjør med holdningene til barnevernet hos «mannen i gata». Et interessant perspektiv er hvorvidt fremstillingen er med på å bekrefte, avkrefte eller etablere diskurser og forestillinger om barnevernet. Barnevernet er avhengig av tillitt fra folket for å kunne gjøre et godt arbeid. Min forforståelse for temaet var at kompleksiteten og nyansene i arbeidet hos barnevernet ikke kommer frem i nettavisene. Jeg har hatt et inntrykk av at barnevernets stemme er lite representert i media. Jeg har også vært bekymret for at fremstillingene av familiene som mottar hjelp fra barnevernet er preget av lite fokus på ressurser, men et høyt fokus på elendighetshistorier. Det å være kritisk til det man leser eller hører, uavhengig av tema, har også alltid vært noe jeg har vært opptatt av.

1.2 Barnevernet i Norge

Barnevernets arbeidsoppgaver og ansvarsområder er lovpålagte og regulert av Lov om barnevernstjenester (også kalt barnevernloven) av 1992. I denne loven står det blant annet:

«Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår» (Lov om barnevernstjenester, 1992).

Det norske barnevernet er delt mellom et statelig barnevern og et kommunalt barnevern. Det overordnende ansvaret for barnevernet ligger hos Barne-, likestilling og inkluderingsdepartementet. Det kommunale barnevernet kalles ofte barnevernstjenesten og er tjenesten som har ansvar for alle barn som bor og oppholder seg i kommunen er sikret den omsorgen de har rett til. Det er det kommunale barnevernet som mottar bekymringsmeldinger, gjør undersøkelser, har ansvar for tiltak, både frivillig og ved tvang, og som vurderer omsorgsevne. Det statlige barnevernet er delt mellom Barne, Ungdom og familiedirektoratet (Bufdir), Barne- ungdoms- og familieetaten (Bufetat) og fylkesnemdene (Bufdir). Det er ofte det kommunale barnevernet vi tenker på når vi hører barnevernet. I denne oppgaven har jeg allikevel tatt utgangspunkt i alle artikler som handler om barnevernet uavhengig av om det er det kommunale eller statlige barnevernet det er referert til (Bufdir, 2015).

Dagens norske barnevernlovgivning er i tråd med menneskerettighetsloven og FNs barnekonvensjon (FN 1989, Lidén 2004, s. 196). Alle avgjørelser i barnevernet skal være til barns beste jfr. barnekonvensjonen artikkel tre og barnevernloven § 4-1. Barn skal også involveres i alle prosesser som berører dem jfr. barnekonvensjonen artikkel 12 og barnevernloven § 6-3. Den norske barneloven og barnekonvensjonen fastslår at det er både foreldrenes og samfunnets felles moralske ansvar for å sikre barn god omsorg og beskyttelse mot risiko, dette fremgår av barnekonvensjonen artikkel to og tre, barnelovens § 30 og barnevernslovens § 1-1. Barnevernloven gjenspeiler et syn på barn som reflekterer Norges kulturelle praksis, men også en forestilling om barn og barndom. To tydelige syn på barn og barndom er det uskyldige barnet som trenger beskyttelse og det kompetente barnet med autonome rettigheter (Lidén, 2004, s. 198). Dette synet er med på å konstruere to diskurser i vår tids barnepolitikk, en psykososial rehabiliteringsdiskurs og en rettighetsdiskurs (Hennum, 2015, s. 135).

1.3 Barnevernsansatte og journalister – ulike samfunnsoppdrag

I relasjonen mellom barnevernet/barnevernsansatt og media/journalister er det en hel del innebyggende konflikter. Dette handler blant annet om at yrkene har ulike samfunnsoppdrag. Sosiologen Everett Hughes (1958) skriver at de ulike yrker sine mandater kan sees på som en manifestasjon av den moralske arbeidsfordelingen i et samfunn. Dette vil si at de moralske funksjoner fordeles mellom samfunnsmedlemmene, både som individer og som kategorityper av individer. Hughes mener at noen mennesker får et helt spesielt ansvar til å definere verdier og etablere sosiale sanksjoner for enkelte aspekter ved livet (Hughes, 1958 s 80).

Det norske samfunnet har gitt barnevernet et mandat gjennom ulike lover, forskrifter og retningslinjer. Kort oppsummert er barnevernets mandat å ivareta barns behov for trygghet og god omsorg og i den forbindelse utøve bestemte oppgaver overfor familier og barn som lever i vanskelige livssituasjoner. Det spesielle med velferdsstatyrkene er at de har en nær forbindelse med staten, mener Ramsøy og Kjølørød (1986). Det offentlige står som en garantist for hjelpen og opplæringene ansatte utfører (Ramsøy og Kjølørød, 1986 s. 243). Barnevernet er en del av den norske velferdsstaten og på den måten er yrket også en del av velferdsstatens yrker. Vi kan derfor si at barnevernsansatte utøver offentlig myndighet. Kjølørød beskriver at velferdsyrkene ofte kan fremstå som «kronisk suspekter» for både befolkningen og myndighetene. Dette fordi velferdsyrkene er gitt en stor faglig selvstendighet og utøvelsesmakt, men på den andre siden er det vanskelig å få innsikt i arbeidet velferdsyrkene faktisk utfører (Kjølørød, 2003 s. 195). Velferdsyrkenes beslutningsprosesser kan være mer komplekse enn de ser ut til, samt innebære vanskelige avveininger mellom ulike hensyn og verdier (Kjølørød, 2003 s. 195). I barnevernsarbeid foretas det beslutningsprosesser som bygger på faglige, juridiske, skjønnsmessige og etiske prinsipper. Disse beslutningsprosessene er ikke like kjente utenfor barnevernsansattes kretser. Fra et ikke-barnevernsfaglig ståsted kan derfor disse prosessene fremstå som mistenksomme. Arbeidet i barnevernet er også preget av stor grad av skjønnsutøvelse. Dette kan være til hinder for mulighet for demokratisk kontroll og innsyn (Kjølørød, 2003, s. 195). Det er flere velferdsyttere som står i lignende dilemma, men det kan forstås at dilemmaet gjelder barnevernsansatte i større grad. Barnevernsansatte arbeider med svært private, sensitive og avgjørende forhold. Barnevernsansatte har også strenge taushetspliktsregler

som skal hindre at disse forholdene kommer ut til uvedkommende. Kjølørød (2003, s. 195) skriver at velferdsstatens yrkesutøvere «fatter beslutninger om de mest kostbare ting i livet. De er i stand til å gi hjelp, men også i stand til å gjøre stor skade».

Alle nettavisene som det tas utgangspunkt i denne studien har tilsluttet seg «Vær Varsom-plakaten». I «Vær Varsom-plakaten» ligger det blant annet føringer for journalistenes samfunnsoppgaver. Dette er pressens etiske normer, vedtatt av Norsk Presseforbund (Allern, 2001 s. 10). Her heter det blant annet at «Ytringsfrihet, informasjonsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i et demokratisk samfunn» (Vær Varsom-plakaten punkt 1.1). «Vær Varsom-plakaten» forteller oss noe om pressens idealer og ideologi, men lite om den faktiske rollen pressen har i samfunnet. Vi må allikevel skille mellom idealiserte beskrivelser om hva pressen bør være og beskrivelse av pressens praksis (Allern, 2001).

En av hovedoppgavene til en journalist er å formidle fra ulike samfunnsmessige områder (Allern, 2001). Barnevernet kan regnes som et av samfunnsmessige områdene. Barnevernet bør derfor komme til orde og bidra om eget arbeidsfelt i media. Barnevernets mandat og maktmuligheter ovenfor familier og barn bør også fra et samfunnsmessig synspunkt være gjenstand for et kritisk blikk fra pressen. Pressen har ofte fokus på å «forsvare det lille mennesket» (Eide og Hernes, 1987). Pressen har i økende grad sett på seg selv som en brobygger (Eide og Hernes, 1987). I møte med barnevernet kan man lett føle seg som «det lille menneske» på grunn av maktperspektivet, det alvorlige samfunnsoppdraget og opplevelsen av lite muligheter til innsyn. Med tanke på pressens mandat er det sentrale spørsmålet hvem «det lille menneske» er i en barnevernsfaglig kontekst. Er det barnet eller er det foreldrene? Barnevernet har mye makt ved at de har myndighet til å gjøre store inngrep i et menneskes liv. Barnevernet kan også oppfattes som svært lukket og lite villig til å gi ut informasjon om sine arbeidsrutiner. Et hinder for å dele informasjon er også taushetsplikten. I tillegg til taushetsplikten kan også de norske nettavisene sin profesjonskultur og redsel for å bli feilsitert være med på å hindre barnevernet i å ha en dialog med pressen. Relasjonen mellom media og barnevernet kan derfor være preget av en gjensidig skepsis og liten forståelse av hverandres arbeidsfelt. Fremstillingen av barnevernet i pressen kan derfor være preget av både barnevernets oppgaver og selvforståelse, journalisters oppgave og selvforståelse, men også relasjonen mellom barnevernet og media.

1.4 Barnevernsfeltet i utvikling

Barnevernet er en samfunnsinstitusjon som har gjennomgått viktige endringer og som vil gjennomgå endringer fremover. Endringene i barnevernet vil ha betydning for fremstillingen av barnevernet i de norske nettavisene. Jeg vil her ha fokus på de endringene i barnevernet som har noe å si for forholdet mellom barnevern og pressen. Barne- og familiedepartementets strategiske handlingsplan fra 1995 til 1997 hadde som formål at barnevernet skulle gi informasjon til befolkningen generelt, i tillegg til å forbedre dialogen mellom barnevernet, publikum og mediene (Bufetat, 2005/2006). Både departementet og fagforeninger har arbeidet med mer åpenhet og informasjon fra barnevernet til folket, samt bedre kommunikasjon med pressen. Eksempelvis har Fellesorganisasjonen (FO), som er en fagforening som har mange medlemmer av yrke barnevernsarbeidere (FO) produsert et debathefte om åpenhet i barnevernet (FO, 2004) og Barne- og likestillingsdepartementet og Bufetat har produsert en kommunikasjonsstrategi for et åpent barnevern (2008-2011).

Ifølge Allern (2001) må alle institusjoner i samfunnet lære seg nyhetsjournalistikkens verdier (Allern 2001, s. 22). Det norske barnevernet henger kanskje litt etter denne utviklingen. Oppgaven med å etablere et åpent barnevern har mulig også vært nedprioritert i en lang tid. Barnevernet har kanskje ikke sett hvilken betydning og påvirkning det norske mediet faktisk kan ha.

Historisk sett ser man ulike faser av endringer i medieomtale av barnevernet. En årsak til dette kan være eksempelvis dramatiske saker som får oppmerksomhet eller nå hvor det er et stort fokus på norsk barnevernspraksis i Menneskerettighets domstolene. Professor Myers fra USA skriver i boken «The backlash – Child Protection Under Fire» at pressedeckningen av barnevernet er ulik fra periode til periode. En «backlash prosess» beskrives som negativ respons på et konstruktivt eller positivt fremskritt. I Myers studie finner han ut eksempelvis at synet på seksuelt misbrukte barn. I en tiårs periode hadde fokuset i artiklene endret seg fra en støtte til at samfunnet aktivt handlet mot seksuell misbruk til at artiklene ble preget av kritikk som sa noe om at ønske om å beskytte barn har gått for langt, og at omtale av seksuelt misbrukte barn vart preget av hysteri (Myers 1994, s. 17 og s. 88).

Et interessant element for denne studien er hvilken betydning det har felt dom mot Norge i Menneskerettighets domstolene og fortsatt pågår rettssaker i Menneskerettighets

domstolene. Det norske barnevern har også mye dårlig omtale i internasjonal presse. Dette kan selvfølgelig ha en betydning for pressebildet i Norge.

1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål

Barneverntjenesten representerer samfunnets normative standarder for hva som er akseptabel barndom og familieliv. Selv om de normative standardene ofte er ideer som blir tatt for gitt, er barnevernet ifølge loven pålagt til å vurdere hvem som faller utenfor standardene. Nettavisene kan være med på å reflektere over og sette spørsmålstegn til det normative og institusjonelle. En viktig intensjon med denne studien er å se på språket i nettavisene og hva det kan gjøre med oss som lesere. Dette førte meg til problemstillingen:

«Hvordan fremstilles det norske barnevernet av de største nettavisene i Norge?».

Jeg har operasjonalisert denne problemstillingen til tre ulike forskningsspørsmål. Disse vil strukturere funnkapittelet i oppgaven.

- (1) Hva sier de norske nettavisene om rammene for arbeidet i det norske barnevern?
- (2) Hva sier de norske nettavisene om familiene som mottar hjelp fra barnevernet?
- (3) Hvordan får de norske nettavisene autoritet og troverdighet?

Bakgrunnen for valg av disse temaene er ikke begrunnet i en ide om at de norske nettavisene misbruker sin maktposisjon, men heller å belyse hvordan fremstillingen av barnevernet påvirker oss og vår relasjon og oppfatning av barnevernet. De norske nettavisene kan i tillegg til å påvirke holdninger til barnevernet, også si noe om hvilke diskurser som råder om barn og familieliv.

1.6 Temaets relevans

Hensikten med denne studien er å utforske hvilke holdninger som produseres om barnevernet i de norske nettavisene i en avgrenset periode. De norske nettavisene er for noen den eneste arenaen hvor man får informasjon om arbeidet på barnevernet. Dette kan i stor grad påvirke hvilke holdninger og opplevelser man har om barnevernet. Temaet har en

relevans for alle fagfelt som arbeider med barn og familier. Holdningene for eksempel en barnehageansatt har til barnevernet kan være med på å gi tillitt eller mistillit til barnevernet hos barnet i barnehagen. Holdningene eksempelvis en familieterapeut har om barnevernet kan gjøre noe med samarbeide både mellom terapeuten og barnevern, men også familiene i kontakt med terapeuten og barnevernet.

1.7 Begrepsavklaring

Ordet holdning har ulike definisjoner. I denne studien har jeg valgt å benytte meg av Waldahl sin definisjon av holdning. Holdning kan defineres som: «En holdning er en mental tilstand hos et individ som består av beredskap eller tilbøyelighet til å reagere på bestemte måter som er organisert gjennom erfaring og utøver en retningskapende og dynamisk innflytelse på atferden» (Waldahl 1999, s. 115). Det er denne definisjonen jeg vil bringe videre med i studien.

1.8 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er delt opp i seks kapitler. I innledningskapittelet har jeg presentert bakgrunn for valg av tema, forforståelse, problemstilling, begrepsavklaring, samt en presentasjon av det norske barnevern og barnevernets utvikling og samfunnsoppdrag. I kapittel to har presenteres relevant teori i hovedsak fra familieterapifeltet. I kapittel tre redegjør jeg for vitenskapelig ståsted, valg av metode og utførelsen av metoden. I tillegg til dette redegjør jeg for studiets validitet, troverdighet og overførbarhet. I kapittel fire presenteres funnene av studien og funnene vil bli drøftet i denne delen av oppgaven. Femte kapittel består av en oppsummering, samt implikasjon for videre forskning. Det siste kapittelet inneholder en litteraturliste.

2. Teori

I denne delen av oppgaven presenteres studiens teoretiske rammeverk, med hovedvekt på systemisk teori og relevante begreper. Deretter blir teori om sosiale konstruksjoner, diskurs og makt presentert. Denne delen av studiet blir avsluttet med å presentere et utvalg av tidligere forskningslitteratur og litteratursøk.

2.1 Systemisk tilnærming

Det gir lite mening å se mennesket som isolert fra sine omgivelser. Hver dag blir vi møtt med reklame, aviser, innlegg og annet som påvirker oss. Hva vi leser, ser og erfarer påvirker hvordan vi tenker om for eksempel barnevernet. Systemisk tilnærming er det overordnede teoretiske rammeverket for familierapien. Ifølge Jensen og Ulleberg (2015) er systemisk tilnærming en praksis innenfor ulike faglige retninger slik som sosiologi, biologi, antropologi, psykologi og kommunikasjonsvitenskap. Disse ulike faglige retningene representerer ulike vitenskaper og perspektiver, men det som binder de ulike disiplinene sammen er forestillingen om at verden er sosialt konstruert (Gergen, 2015).

Det systemiske paradigme var et brudd med det mekanistiske paradigme. I motsetning til det mekanistiske paradigme er det systemiske paradigme opptatt av sirkulære årsaksforklaringer på fenomener som oppstår. En av de viktigste representantene for det systemiske paradigme var Gregory Bateson (Jensen, 2009). Bateson var antropolog og biolog. Bateson var opptatt av at mennesker var en del av et sosialt system, hvor relasjonen mellom mennesker var det viktige og ikke kun enkeltindividet. Hva mennesker gjør må derfor sees i sammenheng med den konteksten mennesket befinner seg i. I systemisk tilnærming er man derfor opptatt av helheten for å forstå hverandres virkelighet. Med utgangspunkt i den systemiske tilnærmingen utviklet Bateson nye begreper for å forstå problemer, fenomener og hendelser. Dette gjorde han for å utvikle et nytt kommunikasjonsperspektiv (Bateson, 1972).

2.2 Systemisk kommunikasjonsteori

Gregory Bateson (1972) er en av de som har hatt størst innflytelse på utviklingen av den systemiske tilnærming og grunnlagsforståelse. I den systemiske tilnærmingen bryter man

med individperspektivet og den lineære årsaksforklaringen. Bateson var med på å utvikle en ny kommunikasjonsteori med utgangspunkt i en systemisk forståelse. Med utgangspunkt i Batesons systemiske kommunikasjonsteorier utviklet Watzlawick og hans kollegaer en kommunikasjonsteori der de beskriver fem grunnleggende aksiomer eller antakelser om kommunikasjon (Watzlawick, Bavelas og Jackson, 1967). Kort oppsummert kan aksiomene uttrykkes ved påstandene om at; det er ikke mulig å ikke kommunisere, alle kommunikasjonsbudskap består av et innholds- og et relasjonselement, kommunikasjonssekvenser organiseres gjennom punktuering, kommunikasjon er enten analog eller digital, og enhver interaksjon er enten symmetrisk eller komplementær (Watzlawick mfl., 1967). Bateson var opptatt av de ulike nivåene for kommunikasjon og Bateson mente at man kommuniserer på ulike nivåer samtidig. Som følge av dette mente Bateson at vi i vår forståelse og tolkninger må forholde oss til de ulike nivåene samtidig. Han mente derfor at når mennesker kommuniserer, kommuniserer vi alltid også på et metanivå (Bateson, 1972).

I dette studiet er aksiomet nummer fire spesielt viktig. Dette aksiomet handler om analog og digital kommunikasjon og vil bli presentert videre i oppgaven. Etter dette vil det bli presentert noen relevante begreper innenfor det systemiske feltet som er relevant for denne studien.

2.2.1 Analog og digital kommunikasjon

Kommunikasjon foregår alltid i en kontekst (Bateson, 1972). Watzlawick (1967) hevder at alt vi gjør kan forstås som kommunikasjon. Det fjerde aksiomet eller grunnsetningen i kommunikasjonsteorien handler om at mennesket kommuniserer både analogt og digitalt. Begrepene analoge og digitale kommunikasjonsmåter brukes vekselvis om enhetene «-materiale», -språk, -begrep, -atferd og om koding. Watzlawick (1967) beskriver analog og digital kommunikasjon ulikt fra Bateson (1972). Bateson (1972) beskriver analog og digital kommunikasjon eksplisitt som koding. Erttertidens kilder benytter seg også av begrepet koding, eksempelvis Fiske (1997), Forsdale (1981), og Ølgaard (1991). Dette kan gjøre det litt utfordrende å benytte begrepene.

Watzlawick (1967) viser til Bateson sine to begreper, digital og analog, som beskriver ulike nivåer av kommunikasjon. Begrepet digital er knyttet til innholdet i kommunikasjonen, imens begrepet analog er knyttet til relasjonsnivået i kommunikasjonen (Watzlawick mfl., 1967). Den digitale kommunikasjonen er rasjonell og logisk. Vi benytter oss av digital kommunikasjon når vi snakker, skriver ord og noter og når vi regner. Digital kommunikasjon blir kun forstått av dem som har lært det. Man kan ikke se på ordet «barnevern» hva barnevern er. B-en i ordet representerer heller ikke en type lyd. Når man tenker på ordet «barnevern», så har man heller ikke et barnevern i hodet. Vi vet at ordet «barnevern» betyr barnevern fordi vi er lært dette. Det som kjennetegner digital kommunikasjon er at det er entydig og at det må læres for å forstås (Watzlawick mfl., 1967).

Analog kommunikasjon er i motsetning til den digitale kommunikasjonen mangetydig og tolkes av de andre deltakerne i kommunikasjonen. Den analoge kommunikasjonen handler om tonefall, kroppsspråk, setningsoppbygging, pause, rytme og lignende. Den analoge kommunikasjonen tolkes intuitivt og gjør det mulig for oss å kommunisere på tvers av kulturer (Watzlawick mfl., 1967). Hvordan vi benytter oss av språket er også en del av den analoge kommunikasjonen. Det digitale nivået betegnes av de enkelte ordene vi benytter, imens ordvalg, sammensetning og setningsoppbygging er en del av det analoge nivået (Jensen og Ulleberg, 2015). Hvis VG for eksempel skriver «Det blir ny protestbølge mot norsk barnevern», vil dette ha en annen betydning enn hvis VG for eksempel skriver «Det kan bli ny protestbølge mot norsk barnevern». Ord som «kan» eller «nok» endrer hele betydningen av en setning. Hvilke ord vi velger å benytte oss av gjør også noe med forventingene, forholdet til det som beskrives. Hvis Aftenposten skriver «Det norske barnevernet er for passivt» gjør dette noe med våre tanker om det norske barnevernet. Ord kan vekke ulike opplevelser, erfaringer og følelser i oss og gjøre noe med vår relasjon til det som blir beskrevet. Vi mennesker tolker også de uttrykkene som presenteres. Vi kan lett få oversettelsesproblemer og misforståelser. Den digitale kommunikasjonen kan aldri erstatte det analoge uttrykket. Det analoge uttrykket har på den andre siden kvaliteter som ikke kan oversettes til det digitale uttrykket. Dette kan by på utfordringer i kommunikasjonen. Vi tilegner ulik mening til uttrykk og tolker uttrykkene ut ifra hvilken relasjon vi har til uttrykket. Hva vi kommuniserer kan dermed bli mottatt på helt ulik måte fra person til person. Et eksempel på dette kan være at Dagbladet skriver «Barnevernet tar mange barn fra foreldre»

kan man tolke dette som at barnevernet er for invaderende og plasserer barn som ikke skulle vært plassert, eller man kan tenke at det er for mange barn som vokser opp i uholdbare omsorgssituasjoner.

2.2.2 Kontekst

Når man leser i avisen om barnevernet har man allerede som leser assosiasjoner til hvordan man arbeider og hva som foregår på et barnevernkontor. Uten konteksten «barnevern» så gir ikke det man leser mening. Bateson (1972) ga begrepet kontekst en ny betydning.

Bateson var opptatt av å forstå det levende og hvordan mønstre binder det levende med hverandre. En kontekst er den sammenhengen et fenomen opptrer i. Sammenhengen består av menneskene, stedet det foregår og tiden det foregår i (Bateson, 1972). Begrepet kontekst blir benyttet som en forståelsesramme eller en psykologisk ramme. Forståelsesrammen er det som gir mening til hvordan kommunikasjon og handlinger kan forstås. Innenfor en kontekst vil det være kontekstmarkører som er med på å formidle hvordan den skal forstås. (Bateson, 1972). Et eksempel på dette er at på et barnevernkontor har man eksempelvis ikke private bilder og masse farger på veggene. Hvordan et kontor eller en institusjon er innredet er med på å forsterke konteksten man befinner seg i.

Vår forståelse av kontekst er avgjørende for hva som fremtrer som informasjon for oss (Bateson, 1972). Når man møter en ungdom på barnevernstjenesten som har kontakt med BUP, politi og har mye fravær fra skole, kan man tenke at ungdommen har veldig mye utfordringer, er skummel eller lignende. Hvis man møter den samme ungdommen spillende gitar på en konsert, kan man tenke at ungdommen er en dyktig artist. Konteksten gjør dermed noe med vår opplevelse av denne ungdommen. Det er allikevel ikke et hierarkisk forhold mellom kontekst og informasjon. Det kan også være at noe som framstår som informasjon for oss gjør at vi tolker konteksten annerledes og konteksten får dermed en ny mening for oss (Bateson, 1972).

Kontekst er på mange måter ganske intuitiv, ubevisst og uartikulert. Man tenker nødvendigvis ikke på hva konteksten er. Konteksten er også kulturell og tillært. Hvis vi tar eksempelet tegnet 0 og betydningen av dette. I denne sammenhengen 1 0 2 har tegnet en helt annen betydning enn i denne sammenhengen M O R. Dette er tillært kunnskap og vi vil

automatisk forstå forskjellen ut ifra konteksten tegnet befinner seg i (Bateson, 1972, Jensen og Ulleberg, 2015).

Bateson benytter seg også av begrepene kart og terreng for å forstå kontekst (Watzlawick mfl., 1967). Begrepet kart står for våre ideer og tanker om virkeligheten. Forståelsen av virkeligheten er kartet vi forholder oss til hver dag. I følge Bateson (1972) er kart og terreng ikke det samme, men kartet er en måte å forstå terrenget på. Dette betyr med andre ord at man ikke kan forholde seg direkte til virkeligheten, men kun til en forståelse av hva virkeligheten er, vårt personlige kart (Bateson, 1972).

2.2.3 Punktuering

Det vi blir møtt med i avisene hver dag er utvalgt informasjon fra den aktuelle avisen. Redaktører tar avgjørelser hver dag om hvilken informasjon som skal bli publisert og hva som skal kastes bort. Punktuering er å konstruere en måte å forstå virkeligheten på (Jensen og Ulleberg 2015, s. 114). Begrepet punktuering handler om hvordan vi mennesker søker oppfattelser og meninger som stemmer med den overbevisningen vi selv har (Dallos og Draper 2007, s. 95). Når vi stopper opp og gir informasjon punktuerer vi. Vi tolker situasjonen vi er i og tar en avgjørelse på at akkurat dette er viktig blir uttrykt. Vi vil lage vaner som danner mønstre om hva vi synes er viktig å informere om. Disse mønstrene kan være til hinder for forandring (Jensen 2009, s. 37). Uenigheter oppstår ofte når vi punktuerer ulikt. Sentrale spørsmål for ny forståelse og nye handlingsmuligheter kan være, kan jeg forstå dette annerledes? Kan jeg punktuerer et annet sted? (Jensen og Ulleberg, 2015, s. 114). Med dette kan vi forstå at punktuering er å stoppe opp ved det vi blir bevisste og opptatt av. Hvor vi stopper opp er avhengig av tidligere erfaringer og vaner. Samtidig kan vi bli bevisste at dette er noe alle mennesker gjør og derfor er det vi for eksempel leser i avisene punktueringer som avisene har foretatt. Dette kan bety at det er mye informasjon som vi nødvendigvis ikke har tilgang til.

2.3 Språkssystemisk tilnærming

Den språkssystemiske tilnærming, med Harlene Anderson og Harold Goolishian i spissen, har sosialkonstruksjonisme som teoretisk fundament og avgrenser seg delvis fra deler av

systemteorien (Anderson, 2006). Anderson og Goolishian mente at systemteorien kun hadde beveget seg fra å beskrive den enkelte til å beskrive systemet. De var kritiske til strukturelle metoder benyttet til å analysere menneskelige relasjoner (Johnsen og Torsteinsson, 2015). I den språkssystemiske tilnærmingen blir ikke språket forstått som noe vi bruker for å beskrive en virkelighet, men som noe som er med på å fremskape en virkelighet. Virkeligheten er derfor bare en sosial konstruksjon og ikke noe som «finnes» (Anderson, 2006). Språkets betydning for menings- dannelse og menings- systemer var noe både Anderson, Goolishian og Watzlawick var opptatt av. Språket er menneskers måte å skape mening på. Språket gir mening til oss selv, til våre medmennesker, til de fysiske omgivelsene og til de mellommenneskelige fenomenene (Johnsen og Torsteinsson, 2015). Anderson (2006) mener at problemer oppstår i språket, men kan også løses i språket. Mulighet til endring mellom mennesker ligger derfor i språket. Et system bestående av de samme menneskene kan dermed bli et helt nytt system. Dette skjer når nye narrativer får muligheten til å bli snakket frem og endring i mennesket skjer i takt med fortellingen (Gergen, 2015).

Anderson (2006) beskriver den språkssystemiske tilnærmingen som en livsholdning til våre medmennesker og ikke en teori eller metode. En nødvendig respons i møte med andre mennesker utfra en slik forståelse er en «ikke-vitende» posisjon. Den «ikke-vitende» posisjonen er en holdning til at vi ikke kan vite akkurat hvordan et menneske eller det menneske forstår og tolker sine erfaringer. Det finnes derfor heller ikke en «sannhet». Når mennesker møtes forsøker vi derfor å bygge en bro og språket blir et nødvendig virkemiddel (Gergen, 2015).

2.3.1 Språkspill og språkhandlinger

Når man leser artikler produsert om barnevernet gjør språket noe med oss som leser. Sentrale spørsmål er hvordan språket brukes, hva er skrevet implisitt og mellom linjene og hva appellerer teksten i meg som leser. Kommunikasjon er ikke bare en formidling av informasjon om verden, men det er også en handling. En språkhandling kan være både direkte og indirekte handling. Det vi gjør med språket i konkrete ytringer, hva vi velger å spørre om og påstå noe med mer er språkhandlinger.

Avgjørende for undersøkelsen vår er snarere at vi ikke ønsker at den skal lære oss noe nytt. Vi vil forstå noe som allerede ligger åpenbart fremfor oss. For det er det vi i en aller annen forstand ikke later til å skjønne (Wittgenstein 1997, s. 89).

Ifølge filosofen Ludwig Wittgenstein er i kontekstens betydning får språket mening. Wittgenstein hevder at for å forstå hva et uttrykk betyr må man se på hvordan det brukes. Med dette mener Wittgenstein at språket får mening når det brukes innenfor de ulike samspillene som mennesker oppretter i forhold til hverandre (Wittgenstein, 1997). Dette kalles språkspill. Å etablere felles intersubjektive praksiser altså livsformer er helt grunnleggende for kommunikasjon. Intersubjektive praksiser gir mennesker mulighet til å gjøre vurderinger av hva et utsagn betyr ifølge Wittgenstein. Språk kan kun forstås i den sammenhengen praksisfellesskapet er en del av (Wittgenstein, 1997). Enhver situasjon kan være opphav til et utallige beskrivelser, mens ingen av dem har det egentlige kravet på sannheten. Det er mangfoldigheten i språket som Wittgenstein er opptatt av. Språket er ikke noe fast eller noe som kan bli tatt for gitt en gang for alle. Wittgenstein mener at man ikke behøver å forstå hverandre for å kommunisere, men det er forutsetning at en har en samhandling som opprettholdes over tid slik at mennesker kan etter hvert erfare og derfor få en økt forståelse for hverandre (Wittgenstein, 1997). Både de norske nettavisene, men også barnevernet benytter seg av språket som et viktig verktøy og en forutsetning for arbeidet som gjøres. De norske nettavisene bruker mest tekst som kommunikasjonsform og tekst er også viktige elementer i barnevernsarbeidet. Øfsti (2013) hevder at vi i dag har innrettet oss slik at vi ikke kan foreta noe uten skriftliggjøring av kunnskap, relasjoner, intensjoner og innordninger. Dette er på en måte en underskrevet kontrakt for vår kultur. «Skriv det ned! og det skriftlige får status som sant, virkelig og gjeldende. Slik bidrar tekster til at de blir både konstitusjon og navigasjon» (Øfsti, 2013 s. 8).

2.4 Sosiale konstruksjoner

Temaet på oppgaven er på hvilke måter det norske mediet påvirker samfunnets holdninger til barnevernet og dermed kanskje også tillitten til barnevernet. Gjennom forståelse av sosiale konstruksjoner og diskurser, vil det bidra til å utvikle kunnskap om hvordan sosiale rammer og kontekst påvirker opplevelsen av hvem vi er (Gergen og Gergen, 2005). Denne delen av oppgaven presenteres derfor sosialkonstruksjonisme og diskursteori.

2.4.1 Sosialkonstruksjonismen

Som sosialkonstruksjonist kan man forstå at alt omkring oss er en sosial konstruksjon.

Barnevernet er en sosial konstruksjon og en «sannhet». Vi har et språk for barnevern og de fleste av oss er enige i at barnevernet er noe Norge bør ha. Dette i motsetning til andre kulturer som møter utfordringer rundt skadelige oppvekstvilkår på andre måter.

Sosialkonstruksjonismen kan beskrives på både enkle og svært komplekse måter. En enkel beskrivelse kan være å si at «alt, hvad vi regner for virkeligt, er socialt konstrueret. Eller, sagt mere dramatisk, intet er virkeligt, før folk er enige om, at det er det» (Gergen og Gergen 2005, s. 9). Ingenting er virkelig og vi uttrykker oss alltid ut ifra vår kulturelle kontekst og tradisjon (Gergen og Gergen, 2005). Vi uttrykker oss gjennom ord og ulike former for verbal og non-verbal kommunikasjon, basert på den konteksten vi lever i og med bruk av språket som benyttes (Gergen og Gergen, 2005). Kunnskap er ikke universell og heller ikke noe som er gitt utenfra (Gergen, 2015). På hvilken måte mening og forståelse er sentralt i menneskers liv er en av grunnforståelsene innenfor sosialkonstruksjonismen. Ved at kunnskap og mening konstrueres i fellesskap vil en «sannhet», et begrep eller en teori få mening og dermed også en kraft i et sosialt system slik som en kultur, en familie, en arbeidsplass eller lignende (Gergen, 2015). Med bruk av språket skapes nye virkeligheter og forståelser. Ordene vi benytter, spørsmålene vi stiller er med på å bestemme hva vi oppfatter som virkelighet, men er samtidig også med på å påvirke vår forståelse av oss selv. Synet på oss selv skapes i relasjon med andre mennesker (Lock og Strong, 2014). Denne oppfattelsen av oss selv er også basert på hvilket fellesskap vi er en del av. Det å forstå, handler ikke kun om det å forstå et fenomen, men forståelsesprosessen i seg selv er viktig (Anderson, 2006). Hvordan forståelsesprosessene kommer til uttrykk, slik Gergen og Gergen beskriver det, vil prege og styre handlingene og hvordan mennesker forholder og kommuniserer med hverandre (Payne, 2011, s. 59).

2.4.2 Nyheter som en sosial konstruksjon

Etter å ha lest Stang (2006) sin masteroppgave ble jeg presentert for og opptatt av Lippmann (1997) og Allern (2001) sin teori om journalistikk som en sosial konstruksjon. Dette er i tråd med teorien fra familierapifeltet om at alt er en sosial konstruksjon og ingenting er virkelig

(Gergen og Gergen, 2005, Gergen, 2015). Journalistikk blir ofte beskrevet som «en sosial konstruksjon av virkeligheten» blant medieforskere (Allern, 2001, s. 48). Sentrale elementer fra sosialkonstruksjonismen ble brukt i kritikken av «objektivismen» i journalistikk på 1970-tallet (Allern, 2001, s. 48). Walter Lippmann skal så tidlig som i 1922 sagt at pressen kunne være unøyaktig og at journalister uttrykker egne håp og fordommer og ikke fakta. Lippmann mente at de fleste aspekter ved virkeligheten ikke er mulig å erfare direkte. Vi lever i en delvis virkelig verden og en delvis fabrikkert verden hvor ting konstrueres ut ifra hva andre forteller oss via historier, bilder, aviser og lignende. Lippmann skrev at nyheter og sannhet ikke er det samme og må skilles fra hverandre. Videre skrev Lippmann at nyhetene sin funksjon er å fortelle om en hendelse, imens sannhetens funksjon er å gi lys til skjulte fakta og sette dem i relasjon til hverandre, for så å gi mennesker mulighet til å lage et fullstendig bilde som gir handlingskraft (Lippmann 1997, s. 226).

Ifølge Allern (2001) kan menneskelig tenkning anses som påvirket av samfunnsmessige vilkår. Dette handler om at nyheter ikke er noe som skjer, men noe som blir vurdert som en journalistisk begivenhet, fortolket og rapportert. En nyhetsproduksjon er derfor ikke en passiv speiling av virkeligheten, men heller virkelighetsbilder som er sosialt konstruerte (Allern, 2001). Dette betyr at nyheter er en fortolket aktivitet. Nyheter kan sies å være en «ramme» for hva vi får se. Tuchman skriver at nyheter er et vindu mot verden, men at utsikten er avhengig av hvor vinduet vender, om det er stort eller lite og hvilken vinkel man ser i fra (Tuchman, 1978, s. 1).

2.4.3 Diskurs

Hvordan vi utøver arbeidet i barnevernstjenesten er avhengig av diskursene i samfunnet vi lever i. Ifølge Øfsti (2010) snakker, føler og handler vi ut ifra de diskursene vi er en del av. Med utgangspunkt i denne forståelsen vil vår samhandling, våre følelser og våre reaksjoner være påvirket av diskurser. Begrepet diskurs er et bredt begrep og blir benyttet innenfor ulike fagretninger. Begrepet har ulike definisjoner. En av definisjonene på begrepet diskurs er, «en bestemt måte at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på» (Jørgensen og Phillips, 1999, s. 9). Diskurser finnes ifølge Jensen (2009) på flere nivåer og er synlig i språket vårt. Et nivå av diskurser kan være på et kultur- og samfunnsnivå, der man har felles ideer om ulike fenomener og konsept (Jensen, 2009, s. 61). Et annet nivå kan være diskurser

som tilhører en mindre gruppe, der man benytter seg av et stammespråk og har felles diskurser innad i den mindre gruppen (Jensen, 2009, s. 61).

I doktorgraden til Anne Øfsti «Some call it love» skildres begrepet diskurs. Det legges til grunn at mennesker har en implisitt enighet om hvilke verdier eller forstillinger man legger til grunn i det man snakker om. Dette gjør at vi snakker om et fenomen på en bestemt måte (Øfsti, 2008). Premisset om at språk er definerende ligger til grunn i diskursbegrepet. Diskursen sier noe om hvordan vi forstår verden og den sosiale konteksten vi lever i. Denne tilnærmingen forutsetter språket som intervenerende i konstruksjonen av virkeligheten og ikke bare i fremstillingen av den (Øfsti, 2010). Dette betyr at ved bruk av språk kan både fremstillingen av virkeligheten og oppbygning av virkelighet endres. Språket kan derfor forstås å ha mye makt over hvordan vi både forstår og gjør vår verden. Vi kan oppdage politiske problemstillinger og hvilke tradisjonelle og utfordrende oppfatninger som råder i samfunnet ved å se på hvilke diskurser som råder i vårt samfunn (Jensen og Ulleberg, 2015). Diskurs om tilhørighet og normalitet er med på å skape utfordringer for mennesker og mellom mennesker (Øfsti, 2010). Årsaken til dette er at diskursene, virkelighetsbeskrivelsene, vi lever i er normer vi ofte tar for gitt og lever etter ubevisst. Øfsti beskriver følgende, «Det er når vi glemmer at de virkelighetsbildene vi bruker, også er konstruksjoner vi har lært å ta for gitt, at det blir vanskelig å slippe til alternative tanker» (Øfsti, 2010, s. 19). Diskursbegrepet kan være med på å utvide forståelsen av rammene mennesker lever innenfor og dermed også hvordan vi ser oss selv i relasjon til disse rammene.

Maktperspektiv er også sentralt i de kulturelle og sosiale diskursene. Ifølge Burr skildrer Foucault at de ulike diskursene inneholder maktaspekter og disse aspektene viser seg i etablerte samfunnsdiskurser (Burr, 2015 s. 89-90). Eksempel på dette kan være diskurser om utøvelse av god omsorg i samfunnet, kan være med på å gi disfavør til en familie i barnevernet som kommer fra en kultur med andre diskurser. Dette kan bety at man havner i en uheldig situasjon på bakgrunn av de rådene diskursene og nødvendigvis ikke med utgangspunkt i betydningen av den utøvede omsorgen for det enkelte barnet. Burr (2015) beskriver videre at Foucault mente at man kunne endre sin maktposisjon uavhengig av rolle og gruppetilhørighet. For å endre sin maktposisjon må man undersøke hva som gjør at man ser seg selv som en med lite makt i utgangspunktet (Burr, 2015, s. 91-92).

2.4.4 Subjektposisjoner

Begrepet rundt å innta ulike roller er kjent innenfor sosiologien og er knyttet til institusjoner. Begrepet subjektposisjoner er også knyttet til diskurser. Utgangspunktet for subjektforståelse er at subjekter skapes i diskurser ifølge Foucault. Betydningen av dette er ikke at subjektet sees på som en autonom og suveren enhet som uttrykker «seg selv» gjennom språket, men at det er språket som taler gjennom personen (Jørgensen og Phillips, 2010 s.24). Subjektet er ifølge Foucault desentrert og ikke sin egen grund. Foucault gikk i lære hos Louis Althusser. Althusser mente at individer blir «satt» i eller interpellert i en bestemt posisjon av diskursene. Begrepet interpellasjon betegner en prosess der språket konstruerer en sosial posisjon for et individ (Jørgensen og Phillips, 2010 s.24). Eksempel på dette er at hvis en mor sier «min datter» og barnet reagerer, så er barnet interpellert med en bestemt identitet, da en datter, som det knyttes forventninger til. Som menneske posisjoneres man i mange ulike diskurser. På jobb kan datteren bli kalt «kollega» eller «ansatt». Privat kan man være «datter», «mor», «venninne», «kone» eller annet. Det å innta ulike subjektposisjoner behøver ikke å by på utfordringer. Det kan oppstå konflikt hvis man er i et sosialt rom hvor motstridende diskurser er representert og er til hinder for hverandre (Jørgensen og Phillips, 2010 s. 60). Subjektposisjonen kategoriserer og påvirker folks handlemåter. Det er innenfor de ulike diskursene man får tildelt og tar ulike roller og posisjoner. Subjektene er i stadig forandring og bestemmes av diskursen, de har også flere identiteter etter hvilke diskurser de inngår i (Jørgensen og Phillips, 2010 s. 60).

2.5 Makt

Makt er et sentralt begrep, både i barnevernstjeneste og i de norske avismediene. De norske avismediene har makt til å velge hvilken informasjon de produserer og hvordan de fremstiller denne informasjonen. Barnevernet er en mektig instans i det norske samfunnet. Foucault (1999) var opptatt av maktfenomenet. Foucault mener at måten vi beskriver og kategoriserer fenomener og mennesker er avhengige av hvilke diskurser som er rådende. Diskursene om hva som er rett og galt, hvordan verden skal være, inneholder makt. Foucault mente også at makt viser seg på mange ulike måter, også gjennom den politiske makten, i strukturer og i relasjoner. Makt er ifølge Foucault alltid tilstede og forståes i sammenheng til

konteksten fenomenet befinner seg. Makt påvirker alltid (Foucault, 1999). Eksempel på dette kan være at en ansatt i barnevernstjenesten og en forelder som har kontakt med barnevernstjenesten, kan ha ulik oppfatning om hvordan type hjelp familien trenger. Hvem sin mening som er gjeldene har det vi kaller definisjonsmakten. Ifølge Foucault, hentet fra Lundby (2003), er det et ubrytelig bånd mellom makt og kunnskap. Diskursene i samfunnet er med på å bestemme hvilken kunnskap eller ideer som blir regnet som mer sanne enn andre. Dette betyr at de som kontrollerer diskursen kontrollerer også kunnskap. Samtidig vil den dominerende kunnskap bestemme hvem som kan og hvem som ikke kan innta en maktposisjon (Lundby, 2003). Det er viktig å kunne reflektere over at makt ikke alltid i seg selv behøver å kun være et onde. Makt kan også være en nødvendighet, og i mange tilfeller trenger man makt for å kunne for eksempel hjelpe andre mennesker (Skau, 2003, s. 16). Et eksempel på dette er for å kunne hjelpe barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, trenger barnevernstjenesten makt til å plassere disse barna i et nytt hjem.

I Norge i dag kan man si at de fleste institusjoners makt er regulert av ulike lover. Det er allikevel i de ulike situasjonene makt blir utøvd. Makt og avmakt er sentrale begrep i denne studien og i barnevernsarbeid. Avmakt handler om å ha mangel på forutsigbarhet, oversikt kontroll, innflytelse, å bli sett, å bli hørt og mangel på alternativer (Isdal, 2000, s. 114). Et ujevnt maktforhold i en relasjon gjør relasjonen asymmetrisk. I en slik relasjon oppfordres man til å være bevisst makten, slik som for eksempel mellom en redaktør og leser av avisen eller barnevernsansatt og familien avhengig av barnevernstjenesten. Etikken i arbeidet er å gjøre makten synlig og kommunisere betydningen av denne makten. Makt er også et sentralt begrep mellom majoritet og minoritet, altså de som representerer majoriteten og minoriteten. Majoriteten har som regel definisjonsmakten når det gjelder det meste. Majoriteten legger premissene for hvordan ting skal være. Det er majoritetens krav og forventinger som råder, og makten er ujevnt fordelt. Majoriteten er det norske folk. Hvordan det norske folk ser seg selv og minoriteter kan påvirke hvilke krav og forventinger som stilles til minoritetene (Rugkåsa, 2015). Familiene på barnevernstjenesten kan sies å tilhøre en minoritetsgruppe, da de utgjør en liten del av den totale populasjonen av familier. Dette gjør disse i utgangspunktet sårbare, og de vil være prisgitt hvilke holdninger, forventninger og krav resten av samfunnet stiller til god foreldrekompetanse og hvordan man dermed utøver god omsorg.

Makt kan både være synlig og direkte, men makt kan også være skjult og indirekte. Det er viktig å forstå maktaspektet i egen yrkesrolle og hvilken betydning dette får for relasjonene. Særlig i situasjoner hvor makten er vanskelig å få øye på, kan man være fristet til å tro at maktforskjellene ikke eksisterer. Hvis dette er noe man tror, kan man risikere både åpenbare og skjulte krenkelser av andre mennesker (Skau, 2003, s. 16).

2.6 Påvirket av media

Fremstillingen av barnevernet i de norske nettavisene vil ha betydning for holdninger til og kunnskap om barnevernet. Virkelighetsbildet som presenteres i de norske nettavisene vil ha særlig betydning for den delen av befolkningen som ikke har et personlig kjennskap til barnevernet. Ifølge Ragnar Waldahl har medienes innflytelse betydning på ulike samfunnsnivåer. Kunnskap, handling og holdninger blir på individnivå påvirket av medienes fremstilling av informasjon og hendelser. På gruppenivå tilpasser både organisasjoner og institusjoner sitt arbeid ut ifra hva det skrives om i de norske nettavisene. Mediene griper inn i sosiale, kulturelle og politiske utviklingsprosesser på en helt annen måte enn tidligere (Waldahl, 1999). De norske nettavisene påvirker de fleste områder i samfunnet. Det er en viss grad av uenighet og usikkerhet rundt hvilken påvirkningskraft mediene har i det norske samfunnet. Det kan være utfordrende å trekke entydige slutninger om medienes samlede betydning og virkning på ulike samfunnsområder. Mediene er ifølge Waldahl integrert i de ulike samfunnsinstitusjonene og mediepåvirkning skjer via komplekse prosesser. Det er nødvendig å vurdere hvordan de ulike elementene i en kommunikasjonsprosess påvirker hverandre på både kort og lang sikt. Det kan også være vanskelig å spesifisere klare årsakssammenhenger mellom relasjon på den ene siden og påvirkningsfaktor på den andre (Waldahl, 1999, s. 13). Ifølge Waldahl er studiet av mediepåvirkning stadig blitt mer differensiert og særlig fire forhold bidrar til å forklare endringene i kunnskapen om mediepåvirkning: Et utvidet faglig perspektiv, et utvidet påvirkningsbegrep, et utvidet metodearsenal og en endret mediesituasjon (Waldahl, 1999, s. 19). Mathiesen (2002, s. 176) deler medieforskningen inn i tre faser når det gjelder spørsmålet om medienes makt og holdningspåvirkning. Fra en oppfatning om at mediene mer eller mindre var allmektige (tiden før andre verdenskrig) til oppfatningen om at medienes makt var sterkt begrenset. Videre skriver Mathiesen at i de siste årene av 1900-tallet ble det på nytt lagt vekt på

medienes holdningsmessige makt. Waldahl (1999, s. 213) mener at medienes bidrag til dannelsen av det sosiale virkelighetsbildet hos det enkelte individ må vurderes i lys av de sosiale prosessene som knyttet individet og samfunnet sammen. Det foregår derfor parallelle prosesser hvor virkelighetsbilder på individ- og samfunnsnivå påvirker hverandre. I møte med konkrete og spesifikke spørsmål om folks «eget ståsted» er subjektive virkelighetsbilder først og fremst preget av den virkeligheten som omgir hver enkelt. I møte med mer generelle eller abstrakte spørsmål som er fjernere fra folks nærmiljø har symbolske virkelighetsbilder større betydning (Waldahl, 1999, s. 232-233). Dette vil si at medienes betydning har mer makt i møte med temaer som er fjernere fra hverdags erfaringen til det enkelte individ (Waldahl, 1999, s. 233). En del mennesker har personlig erfaring med barnevern, men for de aller fleste av oss er ikke barnevernet noe man har en egen erfaring med. Vi kan derfor anta at medias bilder av barnevernet vil ha en stor innvirkning på virkelighetsbilde og holdninger folk har til barnevernet. Tidligere var skolen ifølge Hernes den som stod for hoveddelen av formidling av informasjon. Nå utkonkurreres skolen med de nye mediene. Måten mediene presenterer informasjon på er preget av ulike teknikker for å fange oppmerksomhet (Hernes, 1987, 2. 186-189). Mathiesen reiser spørsmålet om det heller er den «totale orienteringen» som budskapet i mediene inngir som påvirker holdningene til folket, heller enn enkeltbudskapene. At vi som lesere gjennom totaliteten av medienes formidlinger sosialiseres inn til en bevissthet, et perspektiv eller en virkelighetsforståelse (Mathiesen, 2002, s. 2004-2005). Hvordan mediene vinkler, bruker kilder og benytter seg av språket kan påvirke holdningene til barnevernet.

2.7 Relevant forskning og litteratursøk

Barnevernsfeltet er et komplekst fagfelt og det er mange ulike yrkesgrupper som utfører det daglige arbeidet i barnevernet. I mitt litteratursøk har det ikke vært lett å finne frem til relevant forskning som sier noe om holdninger til det norske barnevernet gjennom de norske nettavisene eller gjennom annen arena. Det er skrevet både doktorhandlinger og masteroppgaver om språk og barnevern. I tillegg er det gjort noen studier om media og sosialt arbeid. Spesielt to masteroppgaver har vært relevante til dette temaet. Det kan trekkes paralleller mellom disse studiene og denne studien. Litteratursøket ble først gjennomført i Google og Google Scholar. Det ble benyttet søkeordene «barnevernstjenesten

og norske nettaviser», «holdninger til barnevernet i norske nettaviser» og «attitude towards child welfare in the news». Søkene ble ikke avgrenset til artikler publisert i en gitt tidsperiode. Det ble søkt med samme type søkeord i Oria.

Roar Flatebø (2005) har i sin doktoravhandling «On knowing much and knowing little. An Exploration of Case Discussions of Child Protection teams». (Flatebø, 2005) satt fokus på hvordan faktabeskrivelser av virkeligheten blir konstruert i barnevernet. Flatebø beskrev det terminologiske dilemmaet i barnevernet. Språket skal hente frem beskrivelser av styrke og ressurser hos foreldre og barn, samtidig som terminologien skal utdype graden av anormalitet og avvik. Hans utforsking i avhandlingen handler om å se hvordan barnevernsansatte beskriver klientene, hvilke versjoner av virkeligheten blir etablert knyttet til familiene, hvilke versjoner av anormalitet og avvik utvikles, og hva slags kategorier og terminologi blir brukt for å konstruere disse versjonene. Han utforsker også hva disse versjonene får av praktiske konsekvenser og implikasjoner.

Kathrine Haugland Martinsen (2011) har skrevet en masteroppgave kalt «PS. Kan du tenke deg et barn til?». Siktemålet med oppgaven er å sette spørsmålstegn ved og diskutere hvordan barnevernet konstruerer bilder av barn, barndom og familieliv i sine fosterhjemsannonser. Nærmere bestemt er oppgavens hovedmål å undersøke mulige forståelser og idealer som barnevernet formidler i fosterhjemsannonsene.

I masteroppgaven «Holdning til voldtekt» har Ingrid Ottosen Svendsen foretatt en diskursanalyse av fremstilling av voldtekt i Nettavisen, Aftenposten, Dagbladet og VG på nett. Målet for oppgaven var å studere hvilke holdninger til voldtekt og voldtekts myter som er synlig i de mest utpregede diskursene i de aktuelle nettavisene. Denne masteroppgaven er ikke knyttet opp til familieterapeutiske fagfeltet, men vurderes som relevant med tanke på å benytte seg av nettaviser som material og tema holdninger.

Edda Stang (2006) har skrevet en masteroppgave kalt «Fremstillinger av barnevern i løssalgspressen». Studien er en innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet.

Mona Elisabeth Andersen (2015) har også gjennomført en masteroppgave studie kalt «Barnevernet som medietekst» som er en kritisk lesning av en artikkelserie fra NRK om svikt og utilstrekkelighet i barnevernet.

3. Metode

I denne delen av studiet blir det presentert bruk av metode. I studie har det blitt benyttet kvalitativ metode og analysemetoden tematisk analyse. Dette for å best mulig kunne favne om det mangfoldige av temaer presentert i mitt data. Det er først presentert forskers vitenskapelige ståsted, deretter studiens vitenskapelige ståsted. Metode, datautvalg, analyseprosessen, studiens kvaliteter, mulig svakheter ved studien og etiske refleksjoner blir deretter presentert.

3.1 Eget vitenskapelig ståsted

Hva vi foretar oss og hvordan vi forholder oss til verden, er en blanding mellom erfaringer og teori. Vi blander som regel sammen litt av begge verdener, avhengig av hvilken kontekst vi befinner oss i. Vi mennesker trekker ofte slutninger og konklusjoner basert på hvordan vi tror verden henger sammen (Johannessen, Tufte og Kristoffersen 20010). Hvilket vitenskapelig ståsted en har som forsker har betydning for forståelsen av materialet i studien. Jeg ser på meg selv som sosialkonstruksjonist til et visst punkt. I mitt arbeid benytter jeg meg av metoder som har inspirasjon fra sosialkonstruksjonismen, konstruktivismen og hermeneutikken. Begrepene forbindes ofte med postmodernismen. Jeg tror på at sannhet konstrueres og at vi ikke har tilgang til den fulle og hele sannheten. Samtidig lever vi på mange måter i en positivistisk verden full av kategorier og konklusjoner. Jeg tilstreber og tror på å kunne sette spørsmålstegn og være kritisk til disse. I noen sammenhenger mener jeg allikevel at det er nødvendig å ha noen «sannheter» for å forenkle verden. Dette er utgangspunktet for meg i mitt forskningsarbeid.

Ulempen med et postmodernistisk ståsted er at man kan tenke at all informasjon som etableres er kontekstuell betinget og derfor også lite overførbar. Det er viktig å være kritisk til de kontekstuelle sidene ved forskningen, hvordan relasjonen mellom forsker og det som studeres er og hvordan informasjon konstrueres.

3.2 Studiens vitenskapeteoretiske ståsted

Epistemologi, læren om viten og hvordan vi kan oppnå kunnskap og erkjennelse, også kalt erkjennelsesteori, ligger til grunn i all forskning. Vitenskapsteori stiller spørsmål rundt hva

det er vi kan vite om verden og hvordan, og hva som er kunnskapsgrunnet til å kunne forklare noe som helst (Thomassen, 2018). Analysemetoden i denne studien har ikke et eget vitenskapelig ståsted. I denne studien utgjør sosialkonstruksjonisme (Thomassen, 2018) og hermeneutikk (Thagaard, 2018) det vitenskapsteoretiske ståstedet. I sosialkonstruksjonismen er man opptatt av språk og at alt er konstruert og at det ikke finnes en sannhet utenfor språket (Thomassen, 2018, s. 180-182). Et viktig element i sosialkonstruksjonismen er at all kunnskap oppstår i en intersubjektiv kontekst. Med dette menes at kunnskap konstrueres i en språklig samhandling mellom subjekter og mellom subjekt og verden. Disse konstruksjonene er med på å etablere vår selvforståelse, samt virkelighetsforståelse. Kunnskap er dermed ikke en individuell prosess, men skapes i det språklige relasjonelle felleskapet (Thomassen, 2018, s. 180-182). Hermeneutikken er ingen motsetning til sosialkonstruksjonisme og kritiske realisme (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 73). Hermeneutikk var opprinnelig læren om fortolkning av tekster (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 73). Ut ifra den konteksten vi er en del av fortolker vi og forstår vi tekst. En hermeneutisk kunnskapstradisjon innebærer at det ikke finnes en egentlig sannhet, men at fenomener kan tolkes på ulike nivåer. I hermeneutikken legges det vekt på at vi skaper mening i lys av den sammenhengen vi studerer og er en del av (Thagaard, 2018). Den hermeneutiske sirkelen handler om at hver gang vi forstår noe så gjør vi dette på bakgrunn av vår forforståelse. Vi kan møte på fenomener vi ikke har vært bort i tidligere, men da vil dette forandre vår forforståelse. Forforståelsen påvirker vår forståelse, og vår forståelse påvirker vår forforståelse (Andersen, 2005). I den hermeneutiske sirkelen utvikler forforståelsen seg gjennom en stadig bevegelse mellom helheten og delen i det vi forsøker å forstå. Den hermeneutiske sirkelen er en spiral som åpner for en stadig dypere forståelse av mening (Kvale & Brinkmann, 2018). Hermeneutikken er sentral i denne studien. Det vil gjennom arbeidet tilstrebes å være bevisst egen forforståelse i tolkningen av materialet. Videre er det viktig å se materialet i sin helhet, men også kunne se nærmere på de enkelte delene.

3.3 Kvalitativ tilnærming

Den kvalitative tilnærmingen viser til kvaliteten, altså egenskapene ved det vi studerer. Kvalitative studier er preget av fleksibilitet og kan endres gjennom studieprosessen. Med bruk av kvalitative studier arbeider man ofte i feltet og har en form for relasjon til det som

studies. I kvalitative studier er man ikke opptatt av å finne en sannhet, men ønsker å utvikle en forståelse for det vi studerer (Thagaard, 2018).

Jeg vil benytte meg av en kvalitativ tilnærming i mitt arbeid. Denne tilnærmingen er i tråd med mitt vitenskapsteoretiske ståsted. I en kvalitativ tilnærming stiller man seg kritisk til objektiv kunnskap (Thomassen, 2018). I all type studier mener jeg at dette er en styrke i forskningen. Vi kan aldri vite helt sikkert om funnene i en studie er korrekt. Funnene vil alltid være avhengig av hvordan vi tolker materialet.

I denne studien kunne det også blitt benyttet en kvantitativ tilnærming. Kvantitativ tilnærming er ofte assosiert med tall og tabeller. En kvalitativ tilnærming viser for meg som forsker et bredere bilde av kompleksiteten og sammensetningen i et menneskets liv. Det opplevdes derfor som et mer passende valg for meg som forsker og for dette studiet å velge en kvalitativ tilnærming. Innenfor den kvalitative tilnærmingen finnes det ulike type metoder. I dette studiet er det blitt benyttet tematisk analyse (Braun og Clarke, 2006).

3.4 Analysemetode

Ifølge Braun og Clarke (2006) er tematisk analyse en grunnleggende metode innenfor kvalitative analyser. Braun og Clarke (2006) mener med grunnleggende metode innenfor kvalitative analyser at tematisk analyse også tilhører kategorien kvalitative analyser.

Tematisk analyse kan benyttes til å identifisere, analysere og finne mønstre i data (Braun og Clarke 2006, s. 79). Metoden er egnet for å finne overordnet temaer fra materialet, utover hvert enkelt individs opplevelser. Flexibilitet er en av fordelene med bruk av tematisk analyse. Analysen kan benyttes i forbindelse med ulike teoretiske og vitenskapelige ståsteder. Uavhengig av dette representerer analytisk metode mulighet til å finne rike, detaljerte og komplekse data. Metoden må tilpasses forskningsprosjektet.

Metodebeskrivelsen er et utgangspunkt og ikke en manual som må følges i en viss rekkefølge. Det sentrale i analytisk metode er å forstå at analyseprosessen ikke er noe lineært, men noe dynamisk som er gjentakende og tilbakevendende (Braun & Clarke, 2006).

3.4.1 Begrunnelse for valg av analysemetode

I denne studien er det valgt å benytte tematisk analyse, da denne metoden gir mulighet til å finne de store linjene i datamaterialet, slik Braun og Clark beskriver det (2006). Metoden er fleksibel og tar utgangspunkt i forskerens ståsted. Dette vil være med på å påvirke funnene i oppgaven. Analyseprosessen er ifølge Braun og Clarke sirkulær (2006). Dette gir forsker mulighet til å bevege seg fram og tilbake i materialet, samt kunne komme fram til sammenhenger og temaer i materialet. Analysemetoden er forenlig med systemteori og systemisk praksis, og er derfor relevant for familieterapifeltet.

Det som skiller tematisk analyse fra mange andre analysemetoder, er at tematisk analyse er opptatt av å gi rom for både data og teori som utgangspunkt for resultater og drøfting av materialet (Braun og Clarke, 2006). Innenfor noen gitte metodiske rammer gir metoden mulighet til å utforske problemstillingen på ulike vis ettersom datamaterialet bearbeides. Dette kan gi mulighet til å forstå tematikken i oppgaven bredere og rikere. Dette er en av grunnene til at jeg valgte å benytte meg av denne metoden i oppgaven.

3.5 Induktiv og deduktiv tilnærming

I en induktiv tilnærming arbeider vi med utgangspunkt i datamaterialet for å utvikle begreper og analytiske perspektiver (Thagaard 2018, s. 172). Kvalitativ forskning er ifølge Kvale og Brinkmann (2018) å betrakte som induktiv tilnærming til materialet. Empirien er det som styrer forskningsprosjektet og ikke forskerens ideer om verden (Kvale og Brinkmann, 2018). I deduktiv tilnærming benytter man hypoteser ut ifra teori og allerede kunnskap (Kvale og Brinkmann, 2018, s. 224). Ifølge Braun og Clarke (2006) kan man i tematisk analyse benytte seg av begge metodene i kombinasjon. Forskjellen mellom induktiv og deduktiv tilnærming ifølge Braun og Clarke (2006) er når i prosessen man benytter seg av teori. I induktiv tilnærming vil man ikke bruke teori i de tidlige stadiene av analysen, men vente til senere eller etter at analysen er gjort. I en deduktiv tilnærming vil man på den andre siden være styrt av teori på forhånd av analysen og benytter seg av teorien aktivt (Braun og Clarke 2006, s. 86).

I denne studien er det tatt utgangspunkt i tematisk analyse og dermed også anvendt både en induktiv og en deduktiv tilnærming. I forkant av studien er det særlig benyttet

språkssystemisk teori og informasjon om barnevern i planlegging av prosjektet. Dette kan sees på som en deduktiv tilnærming. I prosessen med utarbeidelse av prosjektplan og forskningsspørsmål har ikke teori vært førende. Heller ikke ved innhentning av relevante artikler har teori vært førende. Dette kan sees på som induktiv tilnærming, da det er valgt ut relevant teori i etterkant av disse prosessene. Det er samtidig viktig å redegjøre for at tolkningene i analyseprosessen har vært preget av hvem jeg er personlig og hvor jeg står faglig. Dette er en viktig anerkjennelse for funnenes validitet.

3.6 Data

I denne studien er det tatt utgangspunktet i alt som er publisert fra nettavisene Aftenposten, VG, Dagbladet, TV2.no og NRK.no uavhengig om det er artikler, intervju, debatter eller lignende. Det ble foretatt søk etter dato for å finne publisert stoff i tidsperioden desember 2019. Følgende artikler er derfor en del av data materiellet:

VG.no:

- (1) «Barnevern barn tilbringer langt flere døgn i private institusjoner enn offentlige». Publisert 29.12.2019.
- (2) «Dom i to nye barnevernssaker mot Norge tirsdag». Publisert 13.12.2019.

Dagbladet.no:

- (1) «Barnevern og politi – Tvinges til å granske tvangshenting». Publisert 22.12.2019.
- (2) «Barnevernet – Be staten skamme seg: - ikke saklig». Publisert 21.12.2019.
- (3) «Barnevernet – Statens ansvar. Burde skamme seg». Publisert 20.12.2019.
- (4) «Barnevernet i EMD – Setningen som setter barnevernet sjakk matt». Publisert 19.12.2019.
- (5) «Barnevernet i EMD – Kan bruke sterkere ord enn skandale». Publisert 18.12.2019.
- (6) «Barnevernet i EMD – Norge dømt i to nye barnevernssaker». Publisert 17.12.2019.
- (7) «Barnevernet i EMD – Høyesterett i 2012: - Fire samvær i året er nok». Publisert 17.12.2019.

Aftenposten.no:

- (1) «Ministre svarer Barneombudet: Styrket helsetilbud for barn i barnevernet». Publisert 28.12.2019.
- (2) «Vil ha samvær med sønnen: - Jeg var selv et barn da jeg fikk ham. Nå har jeg tatt utdanning, jobber og er blitt voksen». Publisert 17.12.2019.
- (3) «Barnevernet vet ikke nok om barna de tar ut av hjemmet – dobbel omsorgssvikt». Publisert 17.12.2019.
- (4) «Norge dømt i to barnevernssaker i Strasbourg». Publisert 17.12.2019.
- (5) «Politiet fikk nei til å innføre varslingsplikt for barnevernet». Publisert 16.12.2019.
- (6) «-Direktørene for fylkesnemndene: -Vi har tatt signalene fra Menneskerettsdomstolen om barnevernssakene». Publisert 13.12.2019.
- (7) «To nye saker om norsk barnevern opp i Menneskerettsdomstolen». Publisert 12.12.2019.
- (8) «Hun får ofte telefoner fra fratatte barn: «Kan du hjelpe? Er det lov å bli behandlet slik?»». Publisert 09.12.2019.
- (9) «Fransk advokat som vant saken mot Norge i Menneskerettsdomstolen: - Det er en systemfeil i barnevernet». Publisert 05.12.2019.

TV2.no:

- (1) «Norge brøt menneskerettighetene da Marias sønn ble tvangsadoptert». Publisert 16.12.2019.
- (2) «Norge dømt i to barnevernssaker». Publisert 16.12.2019.

NRKno

- (1) «Barn forteller ikke det mest alvorlige – stoler ikke på de voksne». Publisert 07.12.2019.

3.6.1 Begrunnelse for utvalg

I studien er det tatt utgangspunktet i alt publisert i nettavisene i Aftenposten, VG, Dagbladet, TV2.no og NRK.no i perioden desember 2019. Bakgrunnen for valg av nettaviser er at disse nettavisene er de mest leste nettavisene i Norge ifølge Mediebedriftenes Landsforbund (Mediebedriftenes Landsforbund, 2018). Tallene er hentet fra 2018. Dette gjelder kun i

digitalt oppslags form. Bakgrunnen for valg av perioden er et ønske om at studien skal handle om det som presenteres i nettavisene i nåtid, samt at det skal være publisert stoff fra tiden etter noen av sakene var avgjort i menneskerettighetsdomstolene. Det ble naturlig å starte innhentningen på samme tidspunkt som studiets oppstart. Jeg bestemte meg for å begynne i desember måned. Det er også foretatt kontrollsøk i månedene før desember for å undersøke hvorvidt desember var en representativ måned eller ei. I studien er det også tatt med ulike former for innslag. Bakgrunnen for valget er at studien ønsket å se på hva leseren møter i nettavisene uavhengig av formen det er skrevet i.

3.7 Presentasjon av nettavisene

I studiet har jeg benyttet meg av de fem største nettavisene i Norge (Mediebedriftenes Landsforbund, 2018). De ulike avisene har forskjellige profiler og politiske ståsted. Uavhengig av hvem som har skrevet de ulike artiklene eller innleggende godkjennes de av en redaktør før de publiseres. Jeg ønsker derfor å presentere kort de ulike avisene.

Aftenposten.no

Aftenposten finnes både i papir- og nettutgave. Når Aftenposten kom (1860-tallet) hadde de en politisk tilknytning til Høyre (Hågvar, 2016). Aftenposten opplyser på sin nettside å arbeide etter «Vær Varsom-plakaten». Dette er hovedføringene til Aftenposten. Plakaten handler om etiske normer for presse. I «Vær Varsom-plakaten» står det beskrevet at redaktør og medarbeider har ansvar for å kjenne til etiske normer og plikter og legge disse til grunn for sin virksomhet. Det står videre at presseetikken gjelder hele den journalistiske prosessen, fra innsamling til presentasjon. De ulike overskriftene eller temaene i «Vær Varsom-plakaten» er pressens samfunnsrolle, integritet og troverdighet, journalistisk atferd og forholdet til kildene og publiseringsregler. Helt til slutt på plakaten står det følgende: «Ord og bilder er mektige våpen. Misbruk dem ikke!» (Vær varsom-plakaten).

VG.no

VG ble også etablert på 1860-tallet og har i likhet med Aftenposten både papir- og nettutgave. VG hadde politisk tilhørighet på venstre siden og stod derfor lengre bort fra Aftenposten. VG har blitt regnet som tabloide aviser, men produserer også nyheter (Hågvar, 2016). I følge Hågvar (2016) er denne dobbeltheten hvor avisene opplyser og informerer samtidig appellerer til et bredere publikum med variert kulturstoff eksistert lenge. VG opplyser på sine sider å ha det de kaller «Trafikkregler for VGs redaksjon». Hovedoverskriftene i denne er VGs samfunnsrolle, integritet og troverdighet, kildebruk og faktakontroll, klager og rettelser, identifisering, tredjepartsinnhold og journalistiske nettverk, provokasjon, skjult og falsk identitet, bilder, video og sosiale medier og til slutt opphavsrett og sitatrett (VG). VG følger også «Vær Varsom plakaten».

Dagbladet.no

Dagbladet har på lik linje med VG hatt en politisk tilhørighet på venstre side. Dagbladet har også både papir- og nettutgave (Hågvar, 2016). På dagbladet.no står det beskrevet at Dagbladets redaksjonelle virksomhet har blant annet vært «Redaktørplakaten» og «Vær Varsom-plakaten» som ramme. I tillegg til dette opplyser Dagbladet at medarbeiderne skal forholde seg til «Dagbladet etiske husregler» i sitt arbeid. Målet med disse er at reportasjene skal være etterrettelige og presseetiske forsvarlige. «Dagbladets etiske husregler» er i tråd med «Vær Varsom-plakaten» og en utvidelse av hvordan de i Dagbladet praktisk løser disse prinsippene eller reglene. «Redaktørplakaten» er en avtale om redaktørens uavhengighet, plikter og ansvar som kom i stand den 22. oktober 1953 mellom Norske Redaktørforening og Mediebedriftens Landsforening.

TV2.no

TV2 finnes kun i nettutgave. TV2 opplyser på sine sider at de arbeider etter «Vær Varsom-plakaten» og i samsvar med norsk lovgivning. TV2 har også utarbeidet en egen etikkplakat. I denne etikkplakaten er disse hovedoverskriftene representert, uavhengighet,

samfunnsansvar, varsomhet og troverdighet. Etikkplakaten er på TV2.no kalt «TV2s samfunnsansvar».

NRK.no

NRK finnes kun i nettutgave. NRK opplyser på sine sider å arbeide etter «NRK-plakaten», «Redaktørplakaten», «Redaksjonelle etikkhåndbok» som inneholder «Vær-Varsom plakaten» og «Prinsipputtalelser fra PFU». Hoved overskriftene i «NRK-plakaten» er at NRK skal understøtte og styrke demokratiet, NRK skal være allment tilgjengelig, NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur, NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping og NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersielt.

3.8 Analyseutførelse

I analysen av data har jeg som tidligere nevnt valgt å benytte meg av tematisk analyse slik som Braun og Clarke (2006) beskriver det. Jeg har benyttet meg av de seks fasene og vil beskrive disse fasene og hvordan jeg har gått fram.

Fase 1 – Bli kjent med data

I den første fasen er det viktig å bli godt kjent med materialet uavhengig om materialet er allerede eksisterende eller om du selv har innhentet det. I denne fasen oppfordres det til å gå gjennom materialet flere ganger og lese materialet aktivt. Med aktiv lesing menes det å lete etter mening, mønstre og ta notater underveis. Det beskrives i denne fasen at det er hensiktsmessig å lese gjennom materialet minst en gang før forsker starter med den aktive lesingen, også kalt koding, for å få en oversikt over materialet og mulige mønstre. I analysearbeidet er det viktig å stille reflekterende spørsmål rundt materialet (Clarke og Braun, 2006).

I denne fasen gjorde jeg meg kjent med mitt materiale ved å lese gjennom det et par ganger før jeg startet koding eller den aktive lesningsprosessen. Under gjennomgangen av

materialet skrev jeg ned mine ideer, tanker og refleksjoner. Jeg leste gjennom materialet flere ganger for å sikre at jeg ikke gikk glipp av viktig informasjon.

Fase 2 – Innledende kodinger

I dette steget går man systematisk gjennom det skriftlige materialet. Materialet kodes slik at ordene blir meningsbærende enheter. Denne fasen er omfattende og tar tid. Ved hjelp av kodingen skal relevant data sorteres og ikke relevant data forkastes. Dette gjøres ut fra forskningsspørsmålene og problemstillingen på oppgaven. Det oppfordres i dette steget til å kode så mange ulike temaer som mulig og bevare både ord og setninger som er relevante for temaene (Clarke og Braun, 2006).

I denne fasen benyttet jeg meg av merkelapper, ulike fargekoder og markeringstusjer for å identifisere de gjennomgående temaene i artiklene. Det ble mange lapper og dokumenter. Dette opplevdes noe uoversiktlig så jeg endret til kun å benytte meg av fargekoder. De ulike fargekodene representerte ett relevant tema hver uavhengig av hvilken artikkel det stod i. Dette vil si at materialet ble sortert under ulike temaer som blant annet hva er en god forelder og barneperspektivet. Jeg merket ved meg viktige ord, setninger og implisitte meninger i tekstene. Disse la jeg under hvert tema. Ved å gjøre det på denne måten opplevde jeg at det var enklere å gå gjennom materialet systematisk og finne tilbake til det meningsbærende innholdet. Underveis i prosessen skrev jeg ned tanker, ideer og refleksjoner rundt hva jeg opplevde det jeg leste handlet om.

Fase 3 – Søk etter tema

Det tredje steget i metoden er å søke etter temaer, undersøke kodene og sammenligne dataene for å identifisere en bredere mening og potensielle temaer. Kodene analyseres for å forsøke å finne større og overordnet temaer. I denne fasen kan det være nyttig å benytte seg av visuelle hjelpemidler som for eksempel tankekart. De kodene som ikke passer inn i noe tema kan permanent eller midlertidig legges vekk (Braun og Clarke, 2006).

I denne fasen markerte jeg interessante og relevante ord sammen med setningene de stod i for å bevare konteksten. Jeg plasserte materialet under relevante temaer og lagde en egen

bunke for det som ikke passet til min problemstilling. Jeg bestemte meg for å ta vare på det som ikke passet inn i tilfelle jeg skulle trenge noe eller komme på noe på et senere tidspunkt. Når jeg var ferdig med kodingen stod jeg igjen med relevante temaer under hvert forskningsspørsmål. Notatene fra fase to gikk ned fra 24 temaer til syv relevante temaer.

Fase 4 – Evaluering av tema

I dette steget skal forskeren trekke ut de mest relevante temaene sett i lys av problemstilling og som ble identifisert i foregående steg eller fase. I denne fasen skal man evaluere om dataene innenfor hvert tema gir mening i relasjon til hverandre og om de skiller seg ut fra andre temaer. Materialet må sees i et meta-perspektiv for å sikre at de representerer det samme temaet. I denne fasen kan det også være nyttig å gå gjennom tidligere kodinger for å se om man har oversett noe relevant (Braun og Clarke, 2006).

I denne fasen leste jeg igjennom alle kodingene på nytt for å sikre at jeg ikke hadde gått glipp av relevant data. Jeg fant ut at noe av teksten, ordene og temaene gikk litt i hverandre og valgte derfor å slå sammen to av temaene. I tillegg fant jeg ut at utsagn, ord og setninger i det ene temaet ikke var sterk nok knyttet og valgte derfor å dele dette temaet i to. Jeg ente derfor fortsatt opp med syv temaer.

Fase 5 – Definere og navngi tema

I den femte fasen går man igjennom temaene man har kommet fram til og leter etter svakheter ved de temaene man har. Hvis det er noe som må endres i dette steget, så går man tilbake til tidligere faser for å gjøre eventuelle endringer. Denne fasen handler om å definere og navngi temaer. Under denne fasen skal man kunne skape en samlet fortelling om datamaterialet. Etter dette navngir man de ulike temaene ut ifra innholdet i temaet (Braun og Clarke, 2006).

I denne fasen gjorde jeg kun noen små endringer i temaene.

Fase 6 – Produsere rapporten

Den siste fasen handler om å produsere en rapport. Dette innebærer å sette sammen de analytiske narrativene og dataene. Målet med dette er å gi leseren en helhetlig beskrivelse av dataen og kontekstualisere denne i forhold til eksisterende litteratur. Rapporten skal også ha som mål å vise at funnene har validitet. Rapporten skal ikke kun inneholde beskrivelse av temaene, men en helhet om hva oppgaven ønsker å representere (Braun og Clarke, 2006).

I denne fasen benyttet jeg meg av funnene fra analysen og drøftet disse opp mot relevant teori. Formålet med dette var å danne et større bilde av funnene.

3.9 Students kvalitet

Begreper rundt studiens kvalitet var opprinnelig knyttet til kvantitativ forskning. Det har vært diskusjon rundt om det er hensiktsmessig å benytte seg av andre begreper innenfor kvalitativ forskning. I kvalitativ forskning har begrepene annet betydningsinnhold (Thagaard, 2018).

3.9.1 Reliabilitet

Begrepet reliabilitet er knyttet til spørsmål om forskningen er pålitelig og troverdig (Thagaard, 2018, s. 19). Reliabilitet handler om at forsker må redegjøre for at undersøkelsen er utført på en måte som er tillitsvekkende. Det er kvaliteten på arbeidet som vurderes når man tar stilling til om forskningen er pålitelig (Thagaard, 2018).

I denne studien har jeg forsøkt å møte kravet om pålitelighet ved å redegjøre for valg av metode, utfordringer gjennom prosessen, redegjøre for valg og kriterier, samt redegjøre for min forforståelse, refleksjoner, tolkninger, epistemologiske ståsted og faglige tilnærming. Det er blitt beskrevet teoretiske perspektiver som er valgt for denne studien. Jeg har ønsket å beskrive prosessen rundt studiet så godt det lar seg gjøre. Målet med å beskrive og redegjøre for prosessen har vært å være så transparent som mulig.

3.9.2 Validitet

Begrepet validitet er knyttet til om forskningen er gyldig (Thagaard, 2018, s.19). I følge Thagaard (2018) er det viktig som forsker å forholde seg kritisk til egne tolkninger og refleksjoner. En studies resultat bør kunne bekreftes med annen forskning for å være gyldig. I løpet av studiet bør en være transparent over egne tolkninger og hvordan man som forsker kommer fram til en forståelse, resultat eller konklusjon (Thagaard, 2018).

I løpet av studien har jeg forsøkt å være tydelig på hva som er skrevet i avisartiklene, hva som er teori og hva som er egne tolkninger og refleksjoner. I beskrivelsen av analysen har jeg valgt å vise til hvordan jeg har lagt opp analyseprosessen.

3.9.3 Overførbarhet

Begrepet overførbarhet er knyttet til vurdering om forskningen kan sees og gjelde i andre sammenhenger eller om den kun er basert på den enkelte undersøkelse (Thagaard, 2018, s.19).

I dette studiet har jeg forsøkt å foreta forsiktige tolkninger av materialet jeg har. Tolkningene i studiet bærer mer preg av refleksjoner enn konkrete slutninger. Tolkningen i studiet kan være med på å utvide en forståelsesramme og brukes i videre undersøkelser.

3.10 Etiske refleksjoner

I all forskning melder det seg etiske spørsmål, dilemmaer, utfordringer eller kombinasjon av disse. I denne studien er det ikke blitt intervjuet mennesker og det er derfor ikke i den grad nødvendig å ta noen spesielle hensyn ovenfor enkelt individer. Allikevel vil jeg som forsker ha med meg at det er familier som er i kontakt med barnevern, det er mennesker som arbeider i barnevernet og vi alle som er lesere av avisoppslag eller lignende blir påvirket av det som møter oss hver eneste dag. Vi er alle en del av sosiale konstruksjoner og som profesjonell kan man ofte tro at man ser sammenhenger om hvordan fenomener henger sammen. I arbeid som familieterapeut bør man være varsom med generaliseringer. Jeg ønsker derfor i dette studiet å være så transparent og reflektert som mulig. Det er viktig for meg å presisere at det ikke finnes en sannhet og at mitt mål som forsker er å bringe frem ulike beskrivelser av virkeligheten og flere mulige perspektiver.

4. Funn og diskusjon

I denne delen av studien skal jeg presentere funn som kommer fram i teksten ved bruk av tematisk analyse. Problemstillingen for studiet er «Hvordan fremstilles det norske barnevernet av de største nettavisene i Norge?». Det tas utgangspunkt i forskningsspørsmålene når funnene presenteres. Funnene vil bli drøftet etter presentasjonen. En tekst tolkes ut fra hvem som leser teksten, og det kan fremkomme ulike funn avhengig av hvem man er som person, hvilken faglig bakgrunn man har og hvilke briller man benytter seg av når man leser tekst. Funnene i denne studien ville kunne sett annerledes ut, hvis det hadde vært en annen person som foretok studien. Jeg ønsker å se etter hva avisartiklene kommuniserer enten direkte eller indirekte om utvalgte temaer og jeg tar utgangspunkt i konkret skriftmaterialet for å belyse temaene.

4.1 Hva sier de norske nettavisene om rammene for arbeidet i det norske barnevernet?

I den utvalgte perioden hvor materialet er tatt ut ifra har det vært et stort fokus på dommene fra De Europeiske Menneskerettighetsdomstolene (heretter EMD) i Strassburg. Det er blitt produsert utallige artikler i norske aviser som handler om dommene hvor barnevernet har tapt saker. På det tidspunktet materialet er tatt ut, er det fem av sju saker hvor Norge er blitt dømt. Nettavisene tar i denne perioden utgangspunkt i sakene hvor Norge er dømt og ikke dommene hvor Norge fikk medhold. EMD mener at barnevernet har blant annet brutt FNs verdenserklæring om menneskerettigheter artikkel 12, retten til familieliv. Da mediebildet i denne perioden er påvirket av sakene som vurderes i EMD er det et stort fokus på omsorgsovertakelser og barnevernets arbeid rundt omsorgsovertakelser. Dette gjør også noe med hvilke holdninger og vinklinger som presenteres om barnevernet i denne perioden. I denne studien har det fremkommet to sentrale holdninger eller oppfatninger om det norske barnevernet, «det norske barnevernet er i krise» og «det norske barnevernet tar ikke hensyn til biologisk familie etter omsorgsovertakelse».

4.1.1 Det norske barnevernet er i krise

Et av de tydeligste funnene i studien er en holdning om at det norske barnevernet er i krise. Av de 21 artiklene er det 20 av artikler som har et negativt fokus til barnevernet. Dette vil si 95 prosent av alle artiklene. Med en negativ holdning menes det at det fremkommer en form for kritikk mot barnevernet. Eksempler på dette kan være at ansatte har for lite kompetanse, barnevernet vet ikke nok om barna de flytter fra familiene sine, barnevernet har ikke nok ressurser eller lignende. De resterende artiklene er faktabaserte. I studien ønsker jeg å ha fokus på hvilke holdninger som blir formidlet og hva teksten indirekte og direkte forteller leseren. Uavhengig av hvilke personer som er intervjuet eller hvilken vinkling avisartiklene har, så kan man som leser få inntrykk av at det norske barnevernet er i krise og at barnevernet ikke klarer å gjøre oppgaven sin, nemlig å verne om barna. I artiklene benyttes det svært sterke virkemidler for å underbygge dette budskapet. Gjennom valg av overskrifter og ladede begreper bygger nettavisene opp en fortelling om et barnevern uten kontroll. Eksempler på begreper og overskrifter som går igjen er: «Slo alarm», «Kan bruke sterkere ord enn skandale», «Ulovlig», «Norge brøt menneskerettigheter» og «Nærmere «barn på anbud» kan man ikke komme» Dersom man er i en situasjon der man må slå alarm, så indikerer det at man står over for en alvorlig og akutt situasjon. Opplevelsen av et inkompetent barnevern i krise er følelsen man som leser sitter igjen med når beskrivelser som «kan bruke sterkere ord enn skandale», «Norge bryter menneskerettigheter» og «ulovlig» blir benyttet. Det er vanskelig å ikke bli påvirket av vinklingen i artiklene. Spesielt utsagnet om «barn på anbud» kan treffe en nerve hos leser. Dette er et sterkt utsagn. De språklige virkemidlene som benyttes for å underbygge fortellingen om barnevernet, treffer hardt hos leseren også fordi de står i sterk kontrast til hva barnevernet er ment å være; å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Det er intervjuet både politikere, barnevernsansatte, advokater og unge voksne som har mottatt hjelp fra barnevernstjenesten tidligere. Uavhengig av hvem som blir intervjuet settes det søkelys på at det norske barnevernet er i behov av et paradigmeskifte, ny kunnskap eller en form for ny organisering. Artiklene formidler at de ansatte i barnevernet ikke har god nok utdanning, de er ikke rustet til oppgaven. Videre blir det kommunisert at det er behov for nye lover og regler og at praktiseringen av lovverket må endres. I tillegg blir det argumentert for at barnevernet må redusere sin bruk av private aktører. Barnevernet har heller ikke nok ressurser og/eller kompetanse til å ta vare på barna selv. Dette er med på

å skape et tydelig inntrykk av at det norske barnevernet er i krise. Tilliten til barnevernet som institusjon blir utfordret og den enkeltes lesers holdning til barnevernet vil bli påvirket.

Jeg vil videre ta utgangspunktet i utsagn i de ulike avisene som representerer holdningen «barnevernet er i krise» og forsøke å skildre ulike måter å forstå utsagnene på. I Dagbladets avisartikkel fra 18.12.2019 er det et intervju med menneskerettsjurist Gro Hillestad Thune. Det er sitert følgende utsagn av henne:

- I Norge tar vi barn ut av familier og setter dem på venteliste. Da må beslutningstakerne være overbevist om at dette er tvingende nødvendig. Ellers er det ulovlig. Norge burde egentlig takke Strasbourg for den hjelpen myndighetene nå får til å sørge for at systemet fungerer forsvarlig (Dagbladet, 2019).

Det er Thune som er avsender av dette budskapet og kan dermed sees på som den som bringer denne holdningen til barnevernet ut i lys. Samtidig er det nettavisene som velger vinkling av artiklene og setter utsagnene i kontekst med ønsket fremstilling. Dette betyr at man kan være kritiske til hvem det er som virkelig har denne holdningen til barnevernet, men også hvorvidt utsagnet er satt i den konteksten Thune ønsket at den skal være. Ut ifra dette utsagnet er det ulike budskap som kan tolkes på forskjellige måter. Den første setningen kan være med på å etablere en opplevelse av at det norske barnevernet ikke er kompetente nok ei heller til å stole på. Barnevernet tar barn ut av familier. Dette utsagnet gir assosiasjoner til kidnapping. Noen kommer og stjeler barn ut av familien og de gjør det ikke for barnets beste, for de setter til og med barna på en venteliste. For en leser som ikke kjenner til hvordan barnevernet fungerer, hvilke tiltak som blir benyttet, saksgang og rettsapparatet, så kan dette oppleves som en svært skremmende uttalelse. Her er det en menneskerettsadvokat som uttaler seg om det norske barnevernet. Hennes tittel gir troverdighet og dermed får utsagnet stor tyngde. Det er ingen grunn til å tvile på advokaten. Det som blir formidlet gir leseren stor grunn til å bli redd og bekymret.

Barnevernet har i artikkelen ikke en plan for barna de flytter ut av familien. Når Thune i dette tilfelle snakker om at barn blir satt på venteliste, så kan vi anta at hun her viser til mangel på beredskapshjem og fosterhjem. En fremstilling om at barnevernet mangler tilgjengelige trygge og gode hjem til barna. For en leser som kjenner situasjonen i barnevernet godt, så vil utsagnet kunne forstås i en kontekst. For en leser som ikke har noe

kunnskap om barnevernet vil det imidlertid kunne virke helt absurd. Tar barnevernet barn fra familier, for så å sette dem på en venteliste? Hva skjer med barna? Hvem passer på dem og hva med foreldrene? Inntrykket kan være at en venteliste ikke kan gi barn og unge trygge oppvekstvilkår.

Videre står det at beslutningstakerne må være overbevist om at det er tvingende nødvendig å flytte barna ut av familiene. Implisitt ved bruk av ordene «overbevist om at dette er tvingende nødvendighet» er det en oppmuntring til barnevernsansatte om at de må være overbeviste om at avgjørelsene de tar er mer enn nødvendig. Hva som legges i ordene overbevist og mer enn nødvendig, kan være vanskelig å få inntrykk av som leser av utsagnet. Det kan også fremtre en holdning om at barnevernet flytter barn ut av familier hvor dette ikke er nødvendig. Implisitt kan det virke ut om at barnevernet ikke alltid er overbevisst over sin avgjørelse, at vurderinger er lite grundige. Videre kan det også virke ut som at det norske barnevernet bryter lover og regler når benyttes ord som «ulovlig». Dette perspektivet bekreftes og forsterkes ytterligere ved at EMD «setter en stoppe» for praksisen i barnevernet. Det oppleves som nesten umulig å lese disse artiklene og tenke noe annet enn at barnevernet flytter barn unødvendig ut av familier, da tekstene er fortettet med denne holdningen. Det brukes svært sterke virkemidler ved bruk av ordene. Dette kan sees på som en forenkling av virkeligheten.

Den siste setningen i utsagnet kan være med på å forsterke inntrykke av at det norske barnevernet er i krise. Norske myndigheter er til og med i behov av hjelp fra Strasbourg for å få det norske barnevernet til å fungere forsvarlig. Implisitt i dette vil en som leser få inntrykk av at barnevernet ikke fungerer, at systemet må forbedres og at Norge bør stå til en takknemlighetsgjeld ovenfor andre land. Det norske barnevernet er avhengig av kontroll av det internasjonale samfunnet. Norge trenger hjelp nå!

Generelt er utsagnet med på å tegne et alvorlig bilde av funksjonen til det norske barnevernet. Utsagnet kan være med på å øke en form for mistillit til barnevernet og barnevernets rolle i samfunnet. Barnevernet kan virke til å være uforutsigbart, lite kompetente og noe man må passe seg for. Samtidig kan man sitte men en lettelse i at det er en form for kontrollinstans i Strasbourg som kan hjelpe oss mot systemet.

I en artikkel i Aftenposten fra 17.12.2019 er det et intervju med barneombud Inga Bejer Engh. Hun sier følgende om noe av arbeidet i barnevernet:

Manglende kunnskap kan medføre følgefeil med alvorlige konsekvenser, både for det enkelte barn og for samfunnet. Hvis myndighetene ikke selv vet nok om barna når omsorgen overtas, får heller ikke nye omsorgsgivere tilstrekkelig kunnskap til å ivareta barna på en god måte. Ofte betyr dette at barna må flytte. Gang på gang (Aftenposten, 2019).

Produsenter av en artikkel har som formål å appellere til leserens følelser. Uavhengig av hva det er som presenteres er det en intensjon om å få leseren involvert og interessert i det som skrives. Å unnlate å skrive noe er også en form for å kommunisere. Dette står i samsvar med Bourdieus begrep eufemisme. (Bourdieu, 1996, s. 84). Eufemisme er det som gjør det mulig å si noe samtidig som en ikke sier det, det som gjør det mulig å benevne det uevnelige. I følge Bourdieu er forvandlingen først og fremst verbal. «For å kunne gjøre det en gjør, men få andre (og en selv) til å tro at en ikke gjør det, må en si (til seg selv) at en gjør noe annet enn en gjør, og en må så gjøre det mens en sier (til seg selv) at en ikke gjør det, som om en ikke gjorde det» (Bourdieu, 1996, s. 103). Igjen er utsagnet gjort av en fagperson og det kan derfor være utfordrende å skille hvorvidt det er Engh eller nettavisen som produserer denne holdningen om barnevernet. Uavhengig av dette er det nettavisene som publiserer, samt vinkler budskapet i ønsket retning. Nettavisene kunne også tenkt at denne fremstillingen er uetisk å ha med i vår avis og derfor valgt å ikke ha med utsagnet.

Å ha en forståelse av nyansene av hva som kommuniseres fra Engh, kreves det at man har mer kunnskap om barnevernet enn det «mannen i gata» har. Å ha en fullstendig forståelse for hva som kommuniseres fra Engh er ikke mulig. Samtidig er målgruppen for nettavisene nettopp «mannen i gata». I denne fremstillingen kan det forståes at det legges opp til mening gjennom leserens egen fantasi og forestillinger om barnevernet. I den første setningen kan man som leser få en forståelse av at det norske barnevernet har manglende kunnskap, både om enkelt familier, men også generelt. Følgefeilene av at barnevernet har manglende kunnskap forstås som å være svært alvorlig, men hva følgefeilene er kommer ikke tydelig frem. Det vises til at denne mangelen ikke kun gir konsekvenser for den enkelte familie, men også for samfunnet. Hvordan samfunnet påvirkes står det heller ingenting om

og det er opp til leserens fantasi å finne ut av mulige konsekvenser. Det fremkommer her heller ikke informasjon om hvor ofte det blir foretatt feilvurderinger, hvordan dette skjer og med hvem dette skjer. Det kommer heller ikke frem hvordan type kunnskap barnevernet mangler om barna som flyttes ut av hjemmet. Mangler barnevernet kunnskap om helse, sosialt, kognitivt eller mer praktisk informasjon. Det sies heller ikke noe om hvor og hvem barnevernet kan finne tilstrekkelig med informasjon fra. Det er opp til leseren selv å legge føring og innhold i hva det kommuniseres. Uavhengig av dette gjør de sterke ordene som for eksempel «manglende kunnskap» «følgefeil» og «alvorlig konsekvenser» noe med stemningen til leseren. Det er alvorlige ord som kan gi en følelse av at det norske barnevernet er noen man ikke vil ha noe kontakt med.

Setningen som sier noe om at de nye omsorgsgiverne heller ikke vet nok om barna de får tilflyttet, skisseres det at manglende kunnskap fra barnevernet gjør at barn må flyttes flere ganger. Som leser kan man også forstå at barn som er under barnevernets omsorg må flytte mye mellom familier og at barna derfor implisitt mangler forutsigbarhet og stabilitet. Det kan fremtre en holdning om at det norske barnevernet ikke utfører god omsorg for barna og at barna lider under dobbel omsorgssvikt, altså omsorgssvikt både fra foreldre og fra myndigheter. Det kan oppstå en følelse av frykt, sinne, frustrasjon og bekymring på vegne av barna som har kontakt med barnevernet.

Ifølge Aftenposten fra 05.12.2019 har den franske advokaten Grégory Thuan Dit Dieudonné sagt på en pressekonferanse at «- Etter saken i september der Norge ble felt, bør hele det norske systemet bli endret, sier han». Det er et sterkt virkemiddel å si av en utenforstående person fra et større land enn Norge, at det norske barnevernet ikke fungerer. Det vises til at hele systemet bør endres og det er en mistillit til barnevernet slik det fungerer nå. Som leser kan man igjen inntrykk av at ingenting i det norske barnevernet fungerer som det skal. Konkrete utfordringer i det norske barnevern skisseres ikke, ei heller ikke løsninger på utfordringene. Her forsterkes tidligere holdning presentert.

I avisartikkelen fra Dagbladet fra 21.12.2019 er det et intervju av Ine Haver. Hun er tidligere ansatt i barnevernet i Stavanger, men er nå politiker. Hun har vært med på å etablere kampanjen #HeiErna. Dette er en kampanje som blant annet arbeider for å få flere ansatte i barnevernet. Haver sier følgende i artikkelen:

- Jeg tenker ikke at barnevernet er i krise, men det er mange utfordringer å ta tak i. Nøkkelen ligger i to ting, slik jeg ser det. For det første må rettsapparatet og myndighetene lære seg reglene. Det holder ikke mål at Norge i årevis har hatt en samværspraksis etter omsorgsovertakelse som strider mot menneskerettighetene. For det andre må vi få nok folk på jobb. Det er nødvendig for at barnevernets saksbehandlere skal få tid til å gjøre gode vurderinger. Vi som jobber i barnevernet jobber for barna, men det betyr ikke at vi ikke skal strekke oss langt for å få til et godt samarbeid med foreldre, sier Haver (Dagbladet, 2019).

I dette utsagnet kan man si at opplevelsen av at barnevernet er i krise blir utfordret. Samtidig sier Haver videre at det er mange utfordringer å ta tak i, noe som kan forstås som at barnevernet er litt i krise allikevel. Videre fremstår det som at det er mange fagfolk der ute som ikke kan lover og regler for det området de arbeider i. Haver bekrefter at Norge bryter menneskerettigheter. Leseren kan også sitte igjen å ikke helt forstå hvem myndighetene er. Som leser er man igjen etterlatt til seg selv for å forstå sammenhengene og ansvarsområdet mellom barnevern, rettsapparat og myndighetene. Det kan derfor oppleves som at barnevernet fraskriver seg ansvaret og legger skylden på myndigheter og rettsapparatet. Det er Haver som kan oppfattes som sender av dette budskapet. Det er nettavisene som avgjør vinklingen, men Haver kan oppfattes å være med på å etablere denne holdningen om barnevernet.

Det skisseres også her en situasjon i barnevernet hvor de ansatte ikke har mulighet til å gjøre gode vurderinger grunnet arbeidsmengde. Som leser kan man få inntrykk av at barnevernet ikke gjøre gode vurderinger i det hele tatt. Den delen av utsagnet kan oppleves som lite nyansert. Hva forsøkes å formidle til leseren er et sentralt spørsmål. Den siste setningen oppleves som leser mer nyansert. Det arbeides både for et samarbeid med barna, men også med foreldre. Samtidig når det står skrevet «men det betyr ikke at vi ikke skal strekke oss langt for å få til et godt samarbeid med foreldre» kan det da tolkes som at det er noen ansatte som ikke strekker seg langt. Dette kan altså også forstås som en oppmuntring til andre ansatte i barnevernet.

Det at Haver selv har nylig vært ansatt i barnevernet kan være med på å gi enda mer legitimitet til en holdning om at barnevernet er i krise og er i behov av en strukturell endring.

4.1.2 Det norske barnevernet tar ikke hensyn til biologisk familie etter en omsorgsovertakelse

En holdning som kommer tydelig fram i materialet er at det norske barnevernet tar for lite hensyn til biologisk familie etter en omsorgsovertakelse. Det rettes både kritikk til at barnevernet ikke legger godt nok til rette for samvær, ei heller en tilbakeføring av barna til sine biologiske familier. Det skrives at Norge bryter menneskerettighetene. Dette er sterkt som leser å lese. Ordet samvær i en eller annen form er blitt brukt totalt 63 ganger i de 21 artiklene som ble produsert i desember 2019. Samvær kan bety mye. I fremstillingen i artiklene er det allikevel kun fokus på et manglende samvær mellom barn og deres biologiske familie. Det fremkommer at barnevernet ikke legger til rette for mer samvær mellom foreldre og barn, noe som også gjør det vanskeligere med en tilbakeføring til foreldre, da de ikke kjenner sitt biologiske opphav. Denne fremstillingen kan være med på som leser å få en holdning til at barnevernet ikke bryr seg om biologisk familie. Det virke ut som at man ikke har rettigheter som foreldre. Over 90 prosent av artiklene handler også på en eller annen måte om barn som har blitt flyttet ut fra sine biologiske familier. Dette kan være med på å lage et bilde av at barnevernet sine hovedoppgaver er å flytte barn ut av familier istedenfor å hjelpe familiene til å ha det bedre sammen. Som leser kan man igjen sitte igjen med en frykt og mistillit til barnevernet og deres samfunnsoppdrag. Fremstillingen kan stå imot hva man tenker et barnevern skal og burde være.

I en artikkel fra TV2 nyheter den 17.12.2019 er det gjort et intervju av Maria Abdi Ibrahim og hennes advokat Anna Lutina. Hun er en biologisk mor i en av sakene hvor Norge tapte i EMD. Overskriften på artikkelen er «Norge brøt menneskerettigheter da Marias sønn ble tvangsadoptert». Det står følgende i artikkelen:

- EMD er helt tydelige på at hennes og barnets rett til familieliv er krenket gjennom tvangsadopsjon. Norge hadde ikke rett til å bryte familiebåndene, slik som skjedde, sier advokaten til Maria, Anna Lutina (TV2 nyheter, 2019).

Utsagnet er fra advokaten til barnets mor. Hvordan nettavisene vinkler artikkelen har noe å si hvordan man oppfatter budskapet. Det kan derfor tydes som om at Andersen i tillegg til nettavisene er med på å produsere en holdning til barnevernet. Som leser av dette utsagnet appelleres det til følelsene. Det er brukt en sterk og tydelig overskrift som kan gi leseren en

fryktfølelse for barnevernet. Utsagnet kan være med på å forsterke opplevelsen av at barnevernet ikke tar hensyn til det biologiske opphavet, og at barnevernet er et system som bryter både lover og menneskerettigheter. Selv om det her henvises til en enkeltsak kan det oppleves at dette er en praksis som skjer ofte. Dette ved beskrivelsen av en ukritisk praksis hvor en ikke bare plasserer barn ut av familier, men også tvangsadopterer barnet fra sine biologiske foreldre. En større inngripen finnes ikke. Det fremskrives en alvorlig situasjon i barnevernet. Det å bryte menneskerettigheter er ikke noe vi assosierer med hva skjer i Norge. Barnevernet kan igjen oppleves som en trussel eller fiende mot et familieliv. Statens makt blir stor, og man kan få en opplevelse av å kunne risikere å bli fratatt sine kjæreste; barna. I tillegg muligheten til å bli fratatt sine rettigheter og muligheter.

Fra Dagbladet den 19.12.2019 er det skrevet om dommene fra EMD. Det er beskrevet uttalelser fra advokat Rikke Arnesen som representerer to klienter i barnevernssaker som er tatt inn til behandling hos EMD. Arnesen sier følgende om de aktuelle dommene fra EMD:

... Den knesetter det offentliges plikt til å følge opp og sette inn alle tenkelige tiltak som kan bedre omsorgsevnen etter omsorgsovertakelse. Hadde man gjort dette, ville man vært i tråd med gjenforeningsmålsettingen, slik den også framgår av norsk barnevernlov. Men dette følges nesten aldri opp, og det er dette EMD kritiserer ... (Dagbladet, 2019).

Som leser kan man ikke være helt sikker på hva Arnesen legger i budskapet og om vinklingen til nettavisen er representativt for det hun mener. Her beskrives et barnevern som ikke hjelper foreldre til å bli bedre omsorgspersoner. Det beskrives et barnevern som ikke følger norsk barnevernlov. Det er ikke henvist til hverken forskning eller statistikk for å underbygge uttalelsen, men det vises til kritikken barnevernet har fått av EMD. Som leser kan man igjen få en opplevelse av at de biologiske foreldrene blir nedprioritert og glemt i saker hvor det gjelder omsorgsovertakelse. Det kan skape en opplevelse av at man ikke får hjelp eller har en reell mulighet til å få barna sine tilbakeført. Dette kan være med på å skissere barnevernet som en fiende mot familieliv.

4.1.3 Diskusjon

I sosialkonstruksjonistisk tilnærming vil virkeligheten være sosialt konstruert gjennom språklig interaksjon mellom mennesker som opptrer i en sosiokulturell sammenheng (Gergen, 2015). I tillegg vil diskurser være med på å styre hva som er aksepterte konstruksjoner sett fra et politisk og kulturelt perspektiv (Øfsti, 2010). Språk er makt (Gergen, 2015). I de norske nettavisene er det kun det skriftlige språket (det digitale språket) man har å forholde seg til. Dette gjør at man kan miste noe viktig informasjon mellom linjene og man må prøve å tolke og forstå budskapet ut fra den referanserammen men selv har som leser. I den skriftlige fremstillingen jeg har gitt eksempler på i denne studien, er det brukt sterke ord. Fremstillingen om at barnevernet ikke tar hensyn til biologisk familie går imot barnevernets lovverk hvor hovedformålet er å forebygge og hjelpe barn og deres familie. Etter en omsorgsovertakelse har barnevernet også en selvstendig plikt til å følge opp foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging jfr. Barnevernsloven § 4-16. Holdningen som produseres i de norske nettavisene står i kontrast til lovens formål. Likevel kan man oppleve en fremstilling av at barnevernet får for mye makt i samfunnet og kan også bli forstått som en sannhet om barnevernet. Skriv det ned og det får status som sant, virkelig og gjeldene (Øfsti, 2013). Holdningen om at barnevernet ikke tar hensyn til biologiske foreldre kan få store konsekvenser. Det kan etableres en frykt for barnevernet i samfunnet. Denne opplevelsen står også i kontrast med samfunnets diskurs om betydningen av biologi, «blod er tykkere enn vann». Diskursen om biologi er sterk i samfunnet vårt og denne fremstillingen av barnevernet kan skape ekstra engasjement. I barnevernets rolle er en omsorgsovertakelse den ytterste konsekvens og gjøres ikke med et lett hjerte. Bak en slik avgjørelse er det mange timer med arbeid og vurderinger. En slik avgjørelse tas heller aldri som en enkeltperson ansatt i barnevernet.

Et interessant element er hvorvidt fremstillingen av barnevernet i de norske nettavisene er nye holdninger eller om disse holdningene går hånd i hånd med samfunnets diskurser om barnevern. Tidligere forskning viser at barnevernet ofte fremstilles negativt i media i Norge (Stang 2007, Ask, 2000). Det er rimelig å anta at denne fremstillingen vil gjøre noe med folkets relasjon til barnevernet. Tillitt er en avgjørende faktor for at privatpersoner og instanser velger å varsle til barnevernet om barn som lever med omsorgssvikt, overgrep eller mishandling. Funnene i denne studien er relaterbare til andre funn om fremstilling av

barnevernet (Stang, 2007). Dersom den negative fremstillingen av barnevernet får en dominerende plass i norske mediers dekning av barnevernrelaterte saker kan dette være med på å styrke denne forståelsen av barnevernet. En konsekvens av dette kan være at forståelsen blir tatt for gitt i befolkningen generelt og dermed er med på å etablere en ny diskurs om hva barnevern er. I Mona Elisabeth Andersen (2015) sin masteroppgave fant hun ut at en av diskursene om barnevernet i pressen var diskursen om det inkompetente og unnfallende barnevernet, en annen relevant diskurs var diskursen om et lukket barnevern. Den førstnevnte diskursen er i tråd med mine funn om at de aktuelle nettaviser som er omfattet i denne studien fremstiller et barnevern i krise. Samtidig har det norske folk ifølge Statistisk sentralbyrå større tillitt til det myndighetene generelt enn eksempelvis andre europeiske land (SSB, 2016). Dette ser imidlertid ikke ut til å gjelde tillitten til barnevernet. Ekeland (2014) viser til forskning som sier noe om at det norsk barnevern har omdømme utfordringer. Han viser til en undersøkelse hvor det er konkludert at 80 prosent av de som har kontakt med barnevernet rapporterer til å ha stor tillit til tjenesten, imens kun 23 prosent av normalbefolkningen har tillitt til barnevernet (Ekeland 2014, s. 92, Stang 2007, s. 45). Et sentralt spørsmål er om det lave omdømme til barnevernet blant normalbefolkningen kan ha noe å gjøre med fremstilling av barnevernet i det norske media. Det kan være en indikasjon på at de som ikke kjenner barnevernet henter i hovedsak sin kunnskap om barnevernet fra de norske nettavisene. Med andre ord kan dette bety at de norske nettavisene er premissleverandører for å etablere, vedlikeholde eller endre diskursene om barnevernet. Med dette perspektivet kan man si at de norske nettavisene har stor makt ovenfor hvordan befolkningen tenker om og forholder seg til barnevernet. Media er da en av de som kontrollerer diskursen om barnevernet og derfor også kunnskapen om barnevernet. Barnevernet er derfor prisgitt fremstillingen av barnevernet, og som leser har media stor påvirkningskraft og makt for vår relasjon til et viktig samfunnsorgan. Et annet perspektiv som er interessant er at forskningen viser at de som har kontakt med barnevernet har mye større tillitt til barnevernet enn de som ikke har det (Ekeland, 2014 s. 92, Stang, 2007, s. 45). Spørsmålet da er om den subjektive erfaringen, økte kunnskapen og at man kan sette informasjonen i de norske nettavisene i en erfart kontekst gjør noe med holdningen til barnevernet generelt. Dette kan vise at fremstillingen i nettavisen ikke er representativ ovenfor hvordan arbeidet i barnevernet utføres. Det stilles også da spørsmålstegn til om diskursene om barnevern kan være ulikt ut ifra hvilke samfunnslag en tilhører. Dette står

også i tråd med at familierapiens holdning om at sannhet ikke finnes og at alt er sosialt konstruert. Opplevelsen og holdningen til barnevernet kan derfor i tillegg til de ulike diskursene om barnevern, være ulik ut fra kontekst, punktuering og perspektivene til enkeltindivider. Diskurser finnes både i det kulturelle- og på samfunnsnivå. Da holdningene til barnevernet er så sprikende mellom de med individuell erfaring av barnevernet og resten av befolkningen kan man undre seg hvorvidt det faktisk finnes en rådene diskurs om barnevern.

Fra mitt perspektiv som selv ansatt i barnevernet kan det til tider oppleves som tyngende å lese all den negative omtalen om barnevernet. Det å være kritisk til egen praksis og også undrende over andre konstruksjoner av egen arbeidshverdag synes jeg er utrolig viktig. Det er klart forbedringspotensial i arbeidet i barnevernet og forhåpentligvis vil barnevernet alltid være i utvikling. Likevel er det synd at fremstillingen av barnevernet er så ensidig. Konsekvensene av fremstillingen kan være svært betydningsfull for relasjonen og tillitten til et sikkerhetssystem som har kanskje samfunnets viktigste rolle, nemlig å se til at barn lever under trygge og gode oppvekstvilkår.

4.2 Hva sier de norske nettavisene om hva familiene som mottar hjelp fra barnevernet?

Som leser av nettavisene kan man sitte igjen med et inntrykk preget av sympati for familiene som mottar hjelp fra barnevernet. Det er noen stemmer som er mer representert enn andre i materialet. Det interessante er hvorfor de norske nettavisene velger å benytte seg av de stemmene de velger, og hvorfor noen blir utelatt. Et annet interessant perspektiv er hvordan familiene som mottar hjelp fra barnevernet fremstilles og hvordan dette gjør noe med holdningen til barnevernet. Under dette temaet var det et tydelig tema som jeg oppdaget i materialet og det var «den lille mot den store».

4.2.1 David mot Goliat - den lille mot den store

En rød tråd gjennom alle artiklene er en fremstilling av den lille mot den store. Dette vises både i skrift og i bilder. Det er blant annet bilder av foreldre som holder rundt sine barn, men også bilder av store bygninger. Dette kan appellere til empati hos leseren. Opplevelsen man

kan sitte igjen med er å være et lite menneske mot et stort system. Som tidligere nevnt er nettavisene opptatt av å få frem stemmene til de marginaliserte gruppene. Det sentrale spørsmålet er hvem er det nettavisene ser på som «det lille mennesket?». Etter gjennomgang kan man

som leser få inntrykk av at det i størst grad er de biologiske foreldrene som er «det lille mennesket mot det store systemet». Det er en fremstilling av foreldrene som utsettes for myndighetsovergrep fra barnevernet. Det er ut fra slik jeg leser artiklene lite fokus på barnas historier og hvilke vurderinger som er gjort rundt spørsmålet om barnets beste. «Det aller minste menneske» vil derfor i sakene være barnet. Barnets stemme kommer ikke frem i materialet og det er også unnlatt å gi informasjon om hva som er det beste for barnet. I Aftenposten sin artikkel fra 17.12.2019 er det et intervju med en biologisk mor. Hun forteller blant annet at det viktigste for henne nå er å få samvær med sønnen sin. Mammaen sier følgende: «-Akkurat nå ønsker jeg først å fremst å få samvær og avbryte adopsjonen sånn at han kan få tilbake religionen og navnet sitt». Fremstillingen av barnevernet i denne saken kan være at barnevernet ikke en gang lar den biologiske mor se sitt barn og ønsker å tvangs adoptere barnet. Barnevernet kan virke som et stort system som man har liten tilgang til. Familiene som mottar hjelp fra barnevernet blir også ofte beskrevet som de mest sårbare og marginaliserte gruppene i samfunnet. Kjell Ingolf Ropstad sier i artikkelen fra Dagbladet den 18.12.2019 følgende om familiene som mottar hjelp fra barnevernet:

- ... Barnevernet er en av de viktigste og kanskje mest komplekse velferdstjenestene vi har. Barna og familiene som mottar hjelp fra barnevernet er blant de mest sårbare i samfunnet vårt. Nettopp derfor er det svært viktig at sakene blir forsvarlig behandlet og at barna og foreldrene får god hjelp (Dagbladet, 2019).

Denne fremstillingen av familiene som mottar hjelp fra barnevernet kan være med på å øke holdningen om kompleksitet og sårbarhet hos familiene som slåss mot det lukkede og skumle barnevernet. Det er lagt vekt på en alvorlighet i både arbeidet hos barnevernet, men også i familiens liv. I siste del av utsagnet kan man som leser få inntrykk av at barnevernet ikke behandler sakene forsvarlig og at barn og deres familier få lite hjelp. Dette kan øke

holdningen til at barnevernet er et system som ikke tar godt nok vare på barn og deres familie. Med bruk av ord som «sakene» kan det være med på å objektivisere familiene som har kontakt med barnevernet. Ordet er kaldt og upersonlig. Ordet «saker» står i kontrast til ord som «familie», «barn» og «familieliv» som ordet i denne konteksten henvises til. Dette kan være med på å ta bort det personlige forholdet til familiene som leser.

I materialet henvises det i rundt 50 prosent til enkelt saker. Noen av henvisningene er gjort med fornavn, andre med full anonymitet. Det å ha et navn på menneskene som har kontakt med barnevernet er med på å skape en relasjon til disse menneskene og det er også lettere som leser å sette seg inn i deres historie. Ved bruk av navn blir forholdet til det som leses mer personlig. Av artiklene i denne studien er det kun to artikler som viser både navn og bilde av personer som har vært i kontakt med barnevernet. Den ene artikkelen fra TV2 den 17.12.2019 handler om en biologisk mor, Maria, som har blitt fratatt omsorgen av sin sønn til barnevernet, men nå vunnet saken i EMD. Den andre artikkelen fra nrk.no den 07.12.2019 handler om to unge voksne som hadde kontakt med barnevernet som barn. Temaet for denne artikkelen er at barnevernsansatte ikke er flinke nok til å snakke med barn og barna stoler ikke på de voksne. I tillegg til disse to artiklene tas det opp enkeltsaker anonymt i 90 prosent av artiklene. I disse to artiklene er det både informasjon om enkeltpersonene, men også om barnevernets arbeid. Artiklene som presenteres om de enkelte personene i relasjon til barnevernet er artikkel utvalg hvor det fremkommer livshendelser som får sterke og livsvarige konsekvenser. Det punktueres og vektlegges i en del av en hendelse, situasjon eller vurdering. Punktueringen, eller vektleggingen er i det dramatiske eller det avgjørende i de enkeltpersonenes liv. Det som fremstilles er ikke hverdagens barnevern, men det som skiller seg ut eller er uvanlig. Dette er nødvendigvis ikke informasjon man har som leser, dersom man ikke har en relasjon til barnevernet i en eller annen form.

4.2.2 Diskusjon

Før oppstart av denne studien var jeg bekymret for hvordan fremstillingen av familiene i barnevernet skulle være. Jeg hadde en forforståelse av at fremstillingen skulle være preget av familier med lite ressurser og elendighetshistorier. Dette opplever jeg at ikke er i tråd med min arbeidserfaring i barnevernet. Språket er menneskers måte å skape mening på. Språket gir mening til oss selv, til våre medmennesker, til de fysiske omgivelsene og til de

mellommenneskelige fenomenene (Johnsen og Torsteinsson, 2012). Anderson (2006) mener at problemer oppstår i språket, men kan også løses i språket. Mulighet til endring mellom mennesker ligger derfor i språket (Anderson, 2006). Språket om familiene som mottar hjelp av barnevernet i mitt material er preget av sympati og forståelse. Språket som blir brukt er med på å bygge en relasjon til foreldrene og deres opplevelser og historier. I et sosialkonstruksjonistisk perspektiv vil valg av språket vi bruker i beskrivelser være viktig (Lock og Strong, 2014). Bekrivelserne nettvissene velger å ha vil ut fra dette perspektivet, ikke være nøytrale refleksjoner av virkeligheten, men konstruksjoner eller mulige versjoner av virkeligheten. Denne konstruksjonen kan være med på å appellere til ulike følelser hos leser, både negative og positive. Det som kommuniseres i nettvissene sier også noe om det som tas for gitt i et samfunn, altså samfunnets diskurser. De rådene diskursen i materialet etter min oppfatning er, er den biologiske diskursen. Det fremkommer at barnevernet ikke tar hensyn til biologisk opphav og foreldrenes opplevelse og følelser. Mellom linjene legger de norske nettvissene premissene om foreldreskap, familie og hvilke utfordringer det kan følge med seg. Samtidig kan det oppfattes som at de er kritiske til at det er barnevernet som har definisjonsmakten om foreldreskap, god barndom og familieliv.

Synet på barn, barndom og foreldreskap er også en sosial konstruksjon. Den er avhengig av kulturen og konteksten man lever i. I Norge er det et sterkt ideal om familieliv. En viktig diskurs er at alle skal tilhøre en familie, men også som barn å bo hos en familie. Dette er også en av grunnene til at vi ser at institusjoner blir bygd ned. Selv om et av idealene i Norge er et sterkt biologisk familieliv, er det likevel ikke hvilken som helst type familie som regnes som innenfor normen. Dersom man havner utenfor denne normen eller diskursen kan det gi fatale konsekvenser. Det er barnevernet, men også rettssystemet, som siste instans har definisjonsmakten på hva et godt nok familieliv er. Diskursen om familieliv kan forsterke sympatien for foreldrene presentert i nettvissene. I nettvissene er det lite beskrevet om familielivet og barndommen til familiene representert. Dette gjør at som leser kan man ubevisst ta utgangspunkt i at familiene har levd et familieliv i tråd med samfunnets diskurser. Diskursene om familie, barn og familieliv kan dermed være med på å gjøre det utfordrende for leseren. Vi kan ta for gitt hvilket familieliv disse familiene har levd og dermed ikke slippe alternative historier inn. Dette kan gjøre at de negative holdningene til barnevernet forsterkes. I familierapien er teori om det sirkulære et viktig prinsipp (Jensen, 2009). Alt

henger sammen og man er ikke opptatt av en lineær årsakssammenheng. Dette perspektivet kan være viktig å ta med seg inn når man leser om barnevernet i nettavisene. Ved bruk av metoden kan vi oppdage ny informasjon og nye muligheter. Valgene nettavisene har tatt i fremstillingen av barnevernet kan være begrunnet i mange faktorer, det er ikke bare et alternativ. På den ene siden kan det være at nettavisene ønsker å beskytte og tydeliggjøre stemmene til de marginaliserte gruppene («det lille mennesket»). Samtidig kan det være at man ender opp med å punktuere på en type fremstilling av barnevernet. Makt er ofte forkledd i språket (Jensen og Ulleberg, 2015). Det er svært viktig at nettavisene er bevisste over denne makten. Watzlawick (1996) beskriver at når mennesker får en ny forståelse er det ikke mulig å gå tilbake til vår gamle forståelse. Dette betyr at fremstillingen av barnevernet i nettavisene kan for alltid gjøre noe med folkets holdning til både familiene som mottar hjelp fra barnevernet, men også barnevernet som en viktig samfunnsinstans.

Med informasjonen fra nettavisene er det umulig å vite hvilket liv familiene som blir presentert har levd. Vi får et lite innblikk i noens liv gjennom presentasjonen i nettavisene. Hvordan vi forstår dette lille innblikket er avhengig av våre erfaringer, forforståelse, kunnskap og personlighet. Uavhengig av dette kan et perspektiv være at familiene har havnet i uheldige situasjoner med barnevernet grunnet samfunnets diskurser. Diskurser er kulturelle og det er barnevernets diskurser om god omsorg regnes som mer sanne enn andre. Barnevernets diskurser om god omsorg har dermed mest makt. Dette betyr nødvendigvis ikke at barnevernet i alle situasjoner vet hva som er den beste utøvde omsorgen for det enkelte barn. Dette må undersøkes sammen med barnet og de rundt barna. Maktposisjonen barnevernet inntar er svært sentral. Det er kun barnevernet som kan innta denne posisjonen. I barnevernets sammenheng er ikke maktposisjonen alltid et onde, men en nødvendighet for å ivareta barn og barnets behov. Det faktumet om at barnevernets diskurser for god omsorg og familieliv regnes som de mest gjeldene, kan både være en nødvendighet, men også en utfordring. Selv om man i familieterapien forsøker å holde seg unna kategorier og etablerte sannheter, kan de etablerte sannheten noen ganger være livsviktige. Barnevernet må ta vanskelig avgjørelser og må beskytte barna i samfunnet mot skadelige oppvekstvilkår. Det er imidlertid utrolig viktig at barnevernet er kritisk til egen praksis, men også oppdatert og faglig opptatt av hva disse sannhetene gjør med oss som fagpersoner. Finnes det andre løsninger eller alternative måter å se familien på? Er det

utforsket nok om ressurser og muligheter innenfor nettverk og familiesystem? Dette er viktige perspektiver og spørsmål å ha med seg inn i arbeidet i barnevernet.

4.3 Hvordan får de norske nettavisene autoritet og troverdighet?

Som et siste forskningsspørsmål har jeg valgt å ta med hvordan de norske nettavisene får autoritet og troverdighet. Dette har jeg tatt med som en viktig faktor, da nettavisenes autoritet og troverdighet kan være med på å påvirke forståelsen og holdningen til det norske barnevern hos det norske folk. Det at nettavisene fremstår som troverdige er sentralt for å ha tillitt til de norske nettavisene. Autoritet og troverdighet er nettavisene avhengig av, og denne faktoren kan være med på å øke eller redusere tillitten til det norske barnevernet. Eide og Hernes skriver at media kan være en kanal for sosiale prosesser. Dette fordi de har mulighet til å påvirke, men også vedlikeholde den offentlige debatten. Mediene fører an en offentlig defineringskamp om hva som skal være viktig og uviktig og hvor søkelyset bør rettes (Eide og Hernes, 1987, s. 60). Massemedia kan sees på som legitimitetens kampsone, en arena der rivaliserende aktører kjemper om troverdighet. Dette kan være elitegrupper, politikere eller andre sterke offentlige personer (Eide og Hernes, 1987, s. 60). Fremtredende temaer er at det er kjente skikkelser med makt som får uttale seg, men også at det er stemmer som tydelig ikke blir representert. Et annet sentralt tema er hvordan dommene fra EMD har påvirket mediebildet, og hvordan troverdigheten til fremstillingen er i mediebildet.

4.3.1 Kjente skikkelser med makt

Kilder er med på å bestemme hvilken virkelighetsbeskrivelse som gjelder i mediene. Det finnes ulike definisjoner på hva en kilde er. Allern definerer kilder på denne måten:

...en person som gir opplysninger, altså kildemateriale, til en journalist. Kilden kan bli intervjuet og sitert, eller gi tips og bakgrunnsopplysninger journalisten kan bruke.

Noen kilder tar kontakt med journalisten eller redaksjonen, andre blir kontaktet av journalisten. I de fleste tilfellene representerer ikke kilden seg selv, men en organisasjon, institusjon eller bedrift. I enkelte tilfeller bruker journalisten seg selv som kilde, for eksempel gjennom personlige observasjoner som for midles i en reportasje. Journalister kan dessuten utnytte skriftlige eller audiovisuelle dokumenter

som kildemateriale, for eksempel opplysninger som allerede er publisert av andre medier eller som finnes i databaser, offentlige registre, politijournaler eller leksika. Internett har både økt i omfanget og tilgjengeligheten av denne typen «råstoff» i journalistikken. I det daglige nyhetsarbeidet er det imidlertid de muntlige kildene som vanligvis spiller størst rolle (Allern 2001, s. 161).

Hvilke personer journalister velger å benytte seg som kilde vil klart ha stor betydning på hvordan saken fremstår i reportasjene. De som har adgang til å uttale seg i pressen er med på å skape et ytre bilde av hva barnevernet er, og kvaliteten av arbeidet i barnevernet. Det bildet som konstrueres i nettavisene er med på å farge holdningene til lesere av nettavisene. Sett fra barnevernets perspektiv vil det antakelig være ønskelig at for eksempel representanter fra barnevern og forskere skulle føre debatten om barnevernet. Fra et journalistisk ståsted kan det være at enkeltsaker som inneholder konflikt og drama er mer interessante. Media er selv en aktør, men også en arena hvor ulike aktører kjemper mot hverandre (Eide og Hernes, 1987, s. 11). De ulike stemmene i nettavisene kan deles inn i grupper:

- (1) *Barnet i saken*. Barnet er hovedpersonen i en barnevernssak.
- (2) *Foreldre og andre pårørende*. Dette er foreldre, besteforeldre eller andre voksne nær barnet.
- (3) *Fosterforeldre*. Folk som jobber for barnevernet ved å være foreldre i et hjem for barn eller ungdom som er under barnevernets omsorg.
- (4) *Journalister*. Kommenterende journalister, redaktører, ledere eller lignende.
- (5) *Politikere*.
- (6) *Offentlige ansatte*. Andre offentlige som samarbeider med barnevernet som for eksempel politi, skole, barnehage, leger eller lignende.
- (7) *Representant fra det kommunale barnevernet*.
- (8) *Representanter fra det statlige barnevernet*.
- (9) *Representant fra interesseorganisasjoner*.
- (10) *Advokater/jurister*. Dette er ofte advokater som forsvare enten barna, ungdommen eller foreldrene i en barnevernssak.

I mitt material er det en overrepresentert av advokater og jurister. 16 av 31, altså over 50 prosent, representerer denne gruppen i material. Det er også kjente navn blant disse representantene slik som menneskerettighetsjurist Gro Hillestad Thune og høyesterettsjustitiarius Toril M. Øie. Det at det benyttes kjente personer med innflytelse er med på å legitimere holdningene som fremtres om barnevernet. Seks av de 16 advokatene eller jurister representerer enkelt familier mot barnevernet i EMD. Advokat yrket er høyt respektert i vårt samfunn. Med sin posisjon kan advokatene representert være med på å forsterke opplevelsen til familiene og bekrefte situasjonen i barnevernet.

Profesjonelle i konteksten barnevern er først og fremst barnevernsansatte. I materialet mitt er det allikevel kun en representant, altså tre prosent, som er tidligere ansatt i det kommunale barnevernet. Dette er et viktig perspektiv da det som regel er det kommunale barnevernet (barnevernstjenesten) vi tenker på som det egentlige barnevernet. Representanter på høyere nivå som i departementet eller fylkesnemnd, blir ikke assosiert med barnevernet på samme måte selv om de i pressen kan tale barnevernets sak fra et høyere hold. Det er en representant fra Bufdir og en representant fra barne-, ungdom- og familiedirektorater. Det er også to representanter fra Fylkesnemndene. Representanter fra det statlige barnevernet utgjør derfor til sammen 12 prosent av representantene. Uavhengig om representantene kommer fra kommune, fylke eller statlig nivå kan vi ikke si at barnevernet selv er spesielt aktive i å fremstille et legitimt og troverdig barnevern. Ingen av disse representantene kommenterer heller enkelt saker, men kun generelt om barnevernets arbeidsområder og utviklingsmuligheter.

Utsagnene fra politikerne kan også oppleves som lite konkrete og man kan være usikker på hva som egentlig blir formidlet. Eksempel på dette er i NRK sin artikkel fra 7. desember 2019 hvor barneombud Inga Bejer Engh sier «situasjonen er alvorlig og de nå må snakke med de barna som ikke forteller og finne ut hvorfor». Når det benytter seg av «situasjonen er alvorlig» kan man som leser ha ulike assosiasjoner om hva situasjonen er, hvem det omhandler og om hvordan arbeidet i barnevernet utføres. Det kan også virke som om at barnevernet ikke snakker med barn og at barn også har liten tillitt til barnevernet. Dette bekreftes imidlertid ikke av barn selv. Det å snakke med barna som ikke forteller om situasjonen deres hjemme kan også være utfordrende, da man faktisk ikke vet at disse barna

har det utfordrende hjemme. Utfordringene med bruk av dette språket kan igjen være at mye er etterlatt til leserens forståelse, kunnskap og oppfatning. Om dette handler om kunnskap, usikkerhet rundt det komplekse fagfeltet eller en tilfeldighet er usikkert. Kjell Inge Ropstad (Krf) er den som det er henvist til i flest artikler. Det er også brukt referanser fra andre kjente skikkelser med makt slik som statsminister Erna Solberg. Ropstad sine henvisninger kan du finne i fire av artiklene. Samtidig kan det se ut som det henvises til samme intervju i alle de fire artiklene. Det å benytte uttalelser fra politikere kan være med på å øke troverdigheten til nettavisene. Folket kan ha en tillitt til eller mistillit til politikere, så å benytte seg av politikere kan også være med på å redusere troverdigheten. Uavhengig av dette gjør det noe med oss som lesere å ha kjente skikkelser som uttaler seg om alvorlige fenomener og også bekrefter en kritisk situasjon i barnevernet.

En viktig del av barnevernets arbeid er å samarbeide med andre offentlige instanser. Samarbeidet er en del av grunnlaget for barnevernets arbeid. Allikevel ser vi at det er svært lite fokus på perspektiver fra samarbeidspartnere i de norske mediene. Andre offentlige ansatte kunne vært med på å nyansere fremstillingen av barnevernet og det er da så klart ingen fordel for holdningene av barnevernet at disse ikke er representert. Det er også kun en fra kategorien offentlig ansatt som blir intervjuet, altså tre prosent. Dette er en representant fra Kripos. Det er ingen andre samarbeidspartnere til barnevernet som sier noe om situasjonen i barnevernet.

Det er kun en representant i mitt material fra en interesseorganisasjon, dermed tre prosent. Det er også kun en artikkel hvor tidligere barnevernsbarn har blitt intervjuet, to stemmer, altså seks prosent. Utover dette er det ingen barns stemme som blir representert, hverken gjennom barnet selv eller andre rundt. Det er ingen fosterforeldre som blir intervjuet.

I barnevernsfeltet står forskning om barn, barns utvikling og betydningen av god omsorg sentralt. Forskere på feltet kunne vært med på å nyansere bildet til barnevernet, men det er kun en forsker som blir intervjuet. Forskere og akademikere skriver forskingsartikler, men det er nødvendigvis ikke disse som når ut til den generelle befolkningen. Personen i intervjuet er imidlertid en forsker som forsker på barnevern som fagfelt og ikke på barns utvikling, behov eller lignende. Denne representanten er derfor ikke med på å nyansere holdningene til barnevernet, men heller med på å bekrefte de allerede eksisterende

holdningene. Dette også ved at diskursene i samfunnet rundt forskere og forskning står sterkt. Ved å benytte seg av en forsker, som bekrefter det som står skrevet, kan det være med på å øke troverdigheten til det som står skrevet.

Det er også to artikler hvor det ikke er noen representanter og kan derfor forstås å være under kategorien journalister.

Uavhengig av representanter fra de ulike kategoriene benyttes det seg ofte av kjente skikkelser med makt. Det journalistiske valget kan være med på å øke troverdigheten til nettavisene, men det er også avhengig av hvilken relasjon og kjennskap leseren har til disse skikkelsene.

4.3.2 De usynlige stemmene

I materialet for denne studien fremkommer det ingen uttalelser eller kommentarer fra barn under 18 år som har kontakt med barnevernet, ei heller informasjon fra fosterforeldrene. Det er også kun en uttalelse fra en tidligere ansatt i barnevernet, men denne uttalelsen går på ansattes arbeidsforhold. Uttalelser fra forskere om betydningen av god omsorg er også helt fraværende. Merethe Ekanger skriver at barnevernssaker kan sees på som en interessekonflikt mellom tre parter, en som vil fortelle, en som må tie og en som ikke kan fortelle. Ifølge Ekanger er dette en kildemessig utfordring (Ekanger, 2006 s. 40).

De tre ulike stemmene er ikke godt nok ivaretatt dersom avisoppslag må leses med argusøyne for at leserne skal få et glimt av barnas eller barnevernets virkelighetsoppfatning. En sak kan ikke sies å ha et bredt kildetilfang dersom alle som uttaler seg, gjør det til fordel bare for den ene parten (Ekanger, 2006, s. 40).

Det å ikke kommunisere er også kommunikasjon (Watzlawick mfl., 1967). Som leser får man lite inntrykk i hvilke vurderinger som er gjort i de ulike familiene. Bakgrunnen for manglende uttalelser fra de ulike gruppene kan være mangt. Det kan handle om taushetsplikt, men også om relasjonen til de norske nettavisene. Det er også usikkert om fremstillingen av barnevernet ville vært annerledes og kanskje ikke like spennende hvis det hadde vært flere ulike nyanser og perspektiver representert. Et sentralt spørsmål er om leseren er kritisk til de

manglende nyansene. På denne måten kan holdningen til barnevernet være svært avgjørende ut ifra vinklingen til de norske nettavisene.

4.3.3 I kjølvann av dommer fra EMD

Et sentralt spørsmål er hvilken betydning mediebilde om barnevernet har for denne studien, da det på tidspunktet av materialet hadde blitt avgjort fem dommer mot Norge i EMD. I alle artiklene i denne studien, utenom fire, er dommene fra EMD nevnt i større eller mindre grad. Dette er altså i over 80 prosent av alle artiklene. Det at Norge bryter menneskerettigheter og at en internasjonal domstol dømmer Norge for arbeidet som foregår i barnevernet kan være med på å styrke både den negative omtalen om barnevernet, men også holdningen til barnevernet.

Overskriften fra den 17.12.2019 fra TV2 nyheter er følgende: «Norge er dømt igjen i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen, og nok en gang gjelder det norsk praksis i barnevernet». Artikkelen forteller videre om at Norge har brutt menneskerettighetene og spesielt artikkel 8 respekten for privat- og familieliv. Ifølge avisen er det siden 2015 tatt inn hele 35 norske barnevernssaker. Alvorlighetsgraden om praksisen i det norske barnevern kan oppleves som styrket ved at en internasjonal domstol dømmer Norges barnevernspraksis. Ordene og utsagnene som benyttes i artiklene om dommene fra EMD er sterke og ordene appellerer til følelser hos leser. Det benyttes ord som «manglende kvalitet», «skandale», «Norsk barnevern er i trøbbel» og «Norge bryter menneskerettigheter». Disse utsagnene og ordene er med på å øke en opplevelse av at barnevernet i Norge utøver svært ulik praksis enn andre tilsvarende land. Det er lett å tenke på Norge som et land som ivaretar alles rettigheter og som følger internasjonale konvensjoner og lover. Fremstillingen av barnevernet og informasjonen man får som leser om dommene fra EMD er med på å endre bilde av Norge og norsk praksis.

Det er ingen representanter fra EMD som gir noe informasjon eller utsagn om saksgjennomføringen og dommene. Det er kun kort skissert fra dommene, og som leser får man ikke mer informasjon enn hva konklusjonen egentlig var.

4.3.4 Nettavisene er en opposisjon til barnevernet

Noe av problemstillingen i barnevernet er balansen mellom et privat og et offentlig ansvar for barn, altså mellom familien og barnevernets myndighet. Et sentralt spørsmål i barnevernet er hvordan barnets beste skal beskyttes uten at foreldrenes frihet til å foreta selvstendige valg hemmes. Dette er et sentralt tema i barnevernet og er sterke diskurser som råder både nasjonalt og internasjonalt. Barnevernet har vært gjennom ulike paradigmer i løpet av barnevernets tid. Barnevernet er gått fra å ha fokus på foreldrene, også i noen sammenhenger kalt et foreldrevern, til å fokus på barna og barnets kompetanse om eget liv. Barnevernet er igjen i en utvikling mot et familieorientert barnevern, hvor fokuset er på et helhetlig hjelpetilbud for familier. Opp gjennom tiden har det vært sentrale debatter i ulike forum rundt barnets beste versus det biologiske prinsipp. Noe av perspektivene av disse debattene sier noe om at barnevernet vektlegger den biologiske familiens betydning for barns utvikling for stor. Dette står i sterk kontrast til det man som leser av de norske nettavisene får av informasjon. Et av de tydelige svakhetene av informasjonen man får gjennom å lese nettaviser er at det kan fremstå som ensidig informasjon. Barnevernet sin stemme kommer sjeldent frem. Perspektivene rundt problemstillingene er derfor lite belyst og nyansert. Det kan virke også som ut fra medienes presentasjon at barnevernet ikke tar til seg kritikk. Et av de viktige målene for barnevernet er tidlig innsats og forhindring av akutt plassering og fosterhjems plasseringer. Barnevernet har en viktig samfunnsoppgave og arbeider med komplekse utfordringer. Dette kan være familier som er marginaliserte på flere områder, for eksempel økonomisk, bor i små leiligheter, sliter på arbeidsmarkedet, har helseutfordringer med mer. Det står svært lite i de norske nettavisene om det komplekse i barnevernsarbeidet og hvordan det er å arbeide med de utfordrende situasjonene som ansatt i barnevernet. Med dette kan en få en opplevelse av at fremstillingen av det norske barnevernet i de norske nettavisene står til opposisjon mot barnevernets formål.

4.3.5 Diskusjon

Under temaet hvordan nettavisene får autoritet og troverdighet er et av funnene at avisene bruker kjente skikkelser til å gi legitimitet til fremstillingen av barnevernet. Det er også noen stemmer som ikke får plass i debatten. Hvorvidt dette er journalistens punktueringer eller utvalg eller om det handler om tilgang til de andre stemmene er usikkert. Både stemmene

som blir representert, men også de som ikke blir representert er med på å kommunisere noe til befolkningen. Det kan tenke seg at det eksempelvis er utfordrende å få tilgang til barn som har en nåværende kontakt med barnevernet og et sentralt spørsmål er også hvorvidt dette hadde er forsvarlig. Det at det er svært få barnevernsansatte som uttaler seg, kan i like stor grad være barnevernets avgjørelse som nettavisene sin. Det at barnevernets stemme mangler i den offentlige debatten går på mange måter mot barnevernets plikt til å informere offentligheten om barnevernets virksomhet. En faktor i dette kan være at barnevernet sliter med å få gjennom det positive budskapet om barnevernets arbeid grunnet all negativ omtale og eksponering i pressen. Barnevernet må ikke kapitulere ovenfor medienes makt, men forholde seg til realiteten (Figenschow, 2006, s. 170). Barnevernet er også styrt av en svært streng taushetsplikt. Etter min oppfatning er det mange elementer av barnevernsarbeidet som ikke er etisk rett at blir tatt opp i en offentlig debatt. Barnevernet arbeider med mye sensitiv informasjon og alle menneskers liv er komplekse og svært sammensatte. Det skal allikevel være mulig å stille et kritisk søkelys på barnevernets arbeid. Svake vurderinger eller dårlig saksbehandling skal ikke kunne skjules bak en streng taushetsplikt. Pressens rolle kan derfor også være å sette ord på og avsløre systemsvakheter (Ekanger, 2006, s. 25). Barnevernet har mye makt i menneskers liv og setter ofte premissene for hva godt foreldreskap og god omsorg er. Det at pressen får autoritet og legitimitet til å sette ord på barnevernets maktposisjon kan i enkelt saker og også for utvikling av praksis være utrolig viktig. I familierapien er det er viktig prinsipp å være sensitiv til makt og kunne gjøre makten synlig for å ikke gjøre makten så avgjørende.

Uavhengig av hvem de representerte stemme er, så er stemmene overraskende samstemte i fremstillingen av barnevernet. Et sentralt spørsmål er om alle representantene har den samme holdningen til barnevernet eller om det er språkhandlinger, altså eksempelvis hvordan spørsmål er spurt, som gjør at stemmene er samstemte i fremstillingen. De dominerende stemmene er autoritetsfigurer med stor definisjonsmakt. Dette gjør at man som leser mulig er et offer for maktposisjonen og hvordan autoritetsfigurene velger å utøve sin makt med bruk av språk.

Bay og Saglie (2003) fant at andelen av artikler med politiker som representant sank fra 25 prosent for alle velferdspolitiske artikler til 10 prosent for barnevernartiklene alene. Deres tall er ikke sammenliknbare med mine, da de har et langt tidsspenn for sitt utvalg, men det

er interessant å bemerke seg. Det har fra flere hold vært etterlyst et større politisk engasjement for barnevernet (Figenschow, 2006, s. 61). Den samme opplevelsen av fraværende politikere fremkommer i forskningen til Ask (2000) og Stang (2007). I forskningen til Ask (2000) uttalte flere barnevernsarbeidere at de savnet synlig politisk støtte til arbeidet sitt. Politikerne ble oppfattet som å være langt borte, lite engasjert og lite interessert. I mitt material er det fem av 31, altså 16 prosent, av representantene som er politikere. Mitt funn kan derfor bekrefte tidligere funn.

Analysen gir også grunnlag for å stille spørsmål om nettavisenes egne mål om å bidra til en saklig, analytisk, demokratisk og balansert debatt, hvor ulike synspunkter slipper til blir møtt. For å ha en åpen og nyansert debatt må barnevernets stemme og barnets perspektiv bli sluppet mer til. Det at barnevernesansatte ikke slipper til eller velger å ikke kommentere saker i pressen kan være med på å styrke de negative holdningene til barnevernet. Politikere ser også ut til å være lite aktiv i debatten om barnevern. Dette er i forhold til andre velferdsområder hvor politikeres stemmer ofte er mer aktive (Stang, 2007). Politikerne sin manglende stemme kan også være med på å styrke opplevelsen av et lukket barnevern. Ved at disse to viktige yrkesgruppene ikke er mye representert i materialet kan det gi enda mer autoritet og legitimitet til de stemmene som blir representert.

Barnevernet er avhengig av legitimitet og at folket har tillitt til barnevernet. Det kommer ikke tydelig fram at nesten alt arbeidet i barnevernet er avhengig av et samtykke fra familiene. Det kan nesten se ut som at barnevernet er et rovdyr uten kompetanse som river barn ut fra familiene sine. Vinklinger som representerer andre holdninger om det norske barnevernet er også lite belyst. Det punkteres på en type fortelling eller framstilling. Det kan oppleves som ekstremt tungt å lese, kanskje spesielt som mottaker av hjelp fra barnevernet, men også som ansatt av barnevernet. Det er nærliggende å anta at en slik framstillingen av det norske barnevernet kan være med på å øke frykten og mistilliten til barnevernet. Hvis man leser barnevernloven er det et fokus på medvirkning, omsorg, beskyttelse, kjærlighet og minste inngripens prinsipp (Barnevernloven, 1992). Det å flytte ut et barn fra sin biologiske familie er den største inngripen i et menneskes liv og gjøres ikke med et lett hjerte. Det legges timevis av arbeid i og med familier og vurderinger bak en slik avgjørelse. Dette er ikke en vurdering en som ansatt barnevernet tar alene. Det kommer heller ikke tydelig fram i nettavisene hvilke vurderinger som er tatt, hvilke type arbeid som er gjort, hvilke samtaler

man har hatt og hvilken informasjon man besitter. Det er ingen fokus på fortellinger fra ansatte i det kommunale barnevernet. De ansatte er også hindret til å snakke om enkeltsak grunnet taushetsplikt. Det blir derfor ofte en forenklet fremstilling når representanter fra barnevernet også blir intervjuet. Dette er så klart med på å forsterke allerede følelsen av at barnevernet er noe stort og skummelt. Det å rette kritikk til egen praksis og barnevernet er forøvrig utrolig viktig. Det er godt at vi har norske nettaviser som kan utfordre systemet og dens praksis. Samtidig har det norske mediet utrolig mye makt og kan være med på å skape en fremmedgjøring og mistillit til barnevernet som ikke gagnar hverken familier som mottar hjelp fra barnevernet, barn i samfunnet og barnevernets ansatte. Det kan oppstå en maktkamp mellom barnevernet og nettavisene om hvem som besitter den egentlige sannheten.

Et av funnene i denne studien er at pressen på mange måter kan sees på som en opposisjon til det norske barnevernet. Et interessant perspektiv er at jeg på mange måter også opplever at pressen kan sees på som en opposisjon til familieterapifeltet. Familieterapi feltet er fra mitt ståsted et fagfelt preget av en åpen, ikke-dømmende og nyansert holdning hvor mangfoldet er i fokus. Et sentralt element i familieterapien er at virkeligheten er sosialt konstruert (Gergen, 2005). Dette betyr at i familieterapiens natur skal man være kritisk til det nedskrevne i pressen, men også forskning. Alt kan forstås sirkulært og vi påvirker hverandre hele tiden (Bateson, 1972). Hva som produseres i nettavisene, hvem som blir intervjuet og hvilke stemmer man velger å ikke ta med er alltid også avhengig av hvem man selv er og hvilken kontekst man arbeider i. Maktperspektivet er sentralt. Samtidig vil familieterapien stilt seg undrende til journalistikken for å få en økt forståelse av nettavisene sitt perspektiv. Familieterapifeltet er for meg en positivistisk holdning til andre mennesker. Sentrale teorier om eksempelvis diskurs (Øfsti, 2008 og 2010, Jensen, 2009, Burr, 2015), kontekst (Bateson, 1972), punktuering (Jensen, 2009, Jensen og Ulleberg, 2015) er med på å øke refleksjonen til fagfolk om de menneske, systemene og informasjonen vi møter hver dag. Fra mitt ståsted er dette med på å øke en åpen, nysgjerrig og ikke-dømmende praksis.

5. Oppsummering

I kapittelet hvor jeg har presentert funn har jeg forsøkt å få frem fremstillingen av det norske barnevern i de norske nettavisene i en avgrenset periode og hva fremstillingen gjør med oss som lesere. Jeg har beskrevet det jeg oppfatter som syv tydelige holdninger om barnevernet som fremkommer i denne studien. Formålet med studien har vært å undersøke hvordan norske medier, representert ved noen utvalgte nettaviser, presenterer saker som vedrører barnevernet og hvilke holdninger den er påvirket av, samt å ha et fokus på hva disse holdningene kan gjøre med våre tanker, relasjon, kunnskap og oppfatning til en viktig etat i det norske samfunnet. Studien ønsker å være med på å etablere en bevisstgjøring rundt det å være kritisk til informasjon vi mottar i ulike former hver eneste dag, med en relasjon til samfunnets diskurser, maktposisjoner og at virkeligheten konstrueres.

I funnkapittelet stilles tre forskningsspørsmål som jeg har valgt å ta utgangspunkt i. Det første forskningsspørsmålet var «Hva sier de norske nettavisene om rammene for arbeidet i det norske barnevernet?». Analysen illustrerer hvordan holdningene til barnevernet er preget av en negativ fremstilling av barnevernet, at «barnevernet er i krise» og «barnevernet tar ikke hensyn til biologisk familie etter omsorgsovertakelse». Det kan synes som at arbeidet i barnevernet er preget av lite kunnskap, kompetanse og informasjon om familiene de arbeider med. Det oppleves også at mye informasjon som gis er lite nyansert og at man er i behov av mer kunnskap for å forstå sammenhenger.

Det andre forskningsspørsmålet er «Hva sier de norske nettavisene om familiene som mottar hjelp fra barnevernet?» Analysen illustrerer en holdning om foreldre som blir utsatt for et maktovergrep fra barnevernet. Funnene viser at det er foreldrenes stemmer som hovedsakelig blir representert og at barna ikke kommer til gode. Holdningen om at foreldrene er de marginaliserte og de utsatte kommer til syne i analysen, at foreldrene er «den lille mot det store». Som leser får vi ta del i en historie som er preget av sorg og smerte. Alvorlighetsgraden i arbeidet hos barnevernet kommer til syne.

Det siste forskningsspørsmålet er «Hvordan får de norske nettavisene autoritet og troverdighet?». Analysen forteller først og fremst at det i stor grad er kjente skikkelser med makt som er representative stemmer om barnevernet i de norske nettavisene. Dette funnet kan være med på å gi de norske nettavisene troverdighet. Et annet element i funnene er

betydningene av at det norske barnevern sin praksis har blitt vurdert i EMD og også blitt felt på tidspunktet for materialet. Et siste element i denne delen av analysen er at de norske nettavisene også kan sees på som en opposisjon til det norske barnevernet. Mediene og det norske barnevernet har ulike samfunnsoppgaver.

5.1 Implikasjon for videre forskning

Dersom studien hadde hatt et større omfang kunne det vært et interessant element å sammenligne fremstillingen av barnevernet i ulike tidsperioder, eksempelvis med ti års mellomrom, eller utvidet materialet for en periode på ett år for å se om dette ville endret materialet og gitt andre funn. Dette kunne gitt et større bilde av hvilke holdninger som produseres om barnevernet i de norske nettavisene. Det kunne også vært interessant å utvide studiet ved å intervju barnevernsansatte, familier eller «mannen i gata» om holdningen til barnevernet og undersøkt om dette er representativt for fremstilling av barnevernet i media. Et annet interessant tema kunne vært hvilken betydning bruk av bilder i artiklene om barnevern har for oss som lesere.

5.2 Mulige svakheter ved studien

Mulige svakheter ved studien er flere. Jeg har ikke hatt fokus på hvem det er som er avsender, altså journalisten av artikkelen. Dette kan være med på at jeg mulig har et ensidig material, altså at flere av artiklene er fra samme avsender. Hvem som har skrevet artiklene er så klart også med på å gjøre noe med budskapet i artikkelen. En annen svakhet er at det er produsert svært forskjellig antall av artikler i de ulike avisene. Noen kan også mene at avisene har for likt fokus, verdier eller vinkling. Studien kunne sett annerledes ut dersom man eksempelvis hadde tatt utgangspunkt i avisen Klassekampen og Bergens Tidene.

En annen mulig svakhet er at engasjementet mitt for dette temaet er stort. Det her et ordtak som heter at man ikke kan bli profet i eget land. Selv om jeg er bevisst min forforståelse er det en fare for at jeg har punktuert og tolket funnene i retningen av min forforståelse.

5.3 Avsluttende refleksjoner

Det siste kapittelet i denne studien har hatt som formål å oppsummere studien. Hovedessensen i studien er at det i de norske nettavisene i høyest grad produseres en negativ holdning om barnevernet. Interessen min for å gjennomføre denne studien har vært å utvide forståelsen av betydning av det vi leser hver eneste dag og være kritisk til informasjonen vi får. Etter min mening er det utfordrende for barnevernet å uttale seg om enkeltsaker i pressen, da arbeidet i barnevernet er preget av svært komplekse vurderinger. Det er også arbeid med mennesker kan være i svært vanskelige livssituasjoner og forhold som ikke er av privat art. Likevel mener jeg at barnevernet har en stor jobb å gjøre med å informere om arbeidet og mandatet til barnevernet. I tillegg til et kontrollorgan er også barnevernet et hjelpeorgan og de aller fleste familier som er i kontakt med barnevernet har frivillig hjelpetiltak. Barnevernet skal være, i tillegg til å tilse at barn lever under god omsorg, være en ressurs og hjelp til familier som trenger det. Barnevernet er en samfunnsinstans som har ekstremt mye makt, men er også svært avhengig av at folket har tillitt til systemet. Barnevernet arbeider med komplekse utfordringer og kanskje de mest sårbare i vårt samfunn, nemlig barna. Dette gjør, etter min mening, barnevernet til et av de viktigste samfunnsinstansene vi har, Det er i dette krysningpunktet de norske nettavisene kan ha en utrolig viktig rolle. Nemlig mellom å synliggjøre urett og lite grundig arbeid, mot det å fram snakke ett av den viktigste samfunnsinstansen vi har.

6. Litteraturliste

Allern, S. (2001). *Nyhetsverdier. Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. IJ-forlaget, Høyskoleforlaget.

Andersen, M. E. (2015). *Barnevernet som medietekst. En kritisk lesning av en artikkelserie fra NRK om svikt og utilstrekkelighet i barnevernet*. Masteroppgave fra Høyskolen i Oslo og Akershus.

Anderson, H. (2006). *Samtal, språk och möjligheter*. Stockholm: Bokförlaget Mareld.

Ask, T. A. (2000). *Barnevernet i det offentlige rom. En kvalitativ studie av barnevernsarbeideres møter med media*. (HiO-hovedfagsrapport 2000 nr 11). Oslo: Høgskolen i Oslo.

Barne- ungdom- og familieetaten (2005/06). *Når journalisten ringer – tips for deg som jobber med barnevern*. Hefte utgitt av Bufetat.

Barnevernloven (1992). *Lov om barneverntjenester LOV-1992-07-17-100*. Hentet (12.02.20) fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernloven>.

Bateson, G. (1972). *Steps to an ecology of mind*. London, UK: Paladin.

Bay, A.-H. & Jo S. (2003). *I verdens rikeste land. Pressens dekning av velferdsstaten 1069- 99*. Nova rapport 25/03.

Bourdieu, P. (1996). *Symbolsk makt. Artikler i utvalg*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 3(2), 77-101. Hentet (04.02.20) fra <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1191/1478088706qp063oa>.

Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet). (2015). *Organisering og oppgaver* (oppdatert 2020). Hentet (25.07.20) fra https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/.

Bufetat & Barne- og likestillingsdepartementet (2008-2011). *Et åpent barnevern*. Hentet (11.05.20) fra https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Et_åpent_barnevern_kommunikasjonsstrategi_2008_2011.pdf.

Burr, V. (2015). *Social Constructionism* (3. utg.). New York: Routledge.

Dagbladets husregler. Hentet (03.03.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/redaksjonelle-retningslinjer/66579649>.

Dallos, R. & Draper, R. (2007). *Familieterapi. Systemisk teori og praksis*. København: Hans Reitzels Forlag.

Eide, M. & Hernes, G. (1987). *Død og pine! Om massemedia og helsepolitikk*. Oslo: FAFO.

Ekanger, M. (2006). *Kvæningen-saken – alles mareritt*. I W. Figenschow, E. Ringberg & M. Ekanger (Red.), *Barnevern – medier og juss*. S. 17-45. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Ekeland, T.-J. (2014). *Hva er nytt i Det nye barnevernet?* Fontene forskning 2, s. 91-93. Oslo: Universitetsforlaget.

Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO) (2004), *Åpenhet i barnevernet*. Debattheft.

Figenschow, W. (2006), *Systemer i samspill – det konfliktfylte møte*. I W. Figenschow, E. Ringberg & M. Ekanger (Red.), *Barnevern – medier og juss*. Kapittel to. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Fiske, J. (1997). *Kommunikasjonsteorier : en introduktion*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Flatebø, Roar (2005). *On knowing much and knowing little. An Exploration of Case Discussions of Child Protection Teams*. (Doktoravhandling). London: University of East London.

Forente Nasjoner (FN) (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989* (barnekonvensjonen). Hentet (05.05.20) fra <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-barnets-rettigheter-Barnekonvensjonen>.

Forsdale, L. (1981). *Perspectives on Communication*. New York: Random House

Foucault, M. (1999). *Diskursens orden* (1. utg.). Oslo: Spartacus Forlag.

Gergen, K. (2015). *An invitation to social construction*. Thousand Oaks, California: Sage Publications Ltd.

Gergen, K. og Gergen, M. (2005). *Social konstruktion ind i samtalen*. Danmark: Dansk Psykologisk forlag.

Hennum, N. (2015). *Makten i barnet*. Fra tidsskriftet norsk barnevern, s. 125-138. Oslo: Universitetsforlaget.

Hernes, G. (1987) Det mediavridde samfunn. I G. Hernes (red.), *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*, Oslo: Universitetsforlaget

Hughes, E. C. (1958). *Men and their work*. Greenwood Press Publishers: Westport. Connecticut.

- Hågvar, Y. B. (2016): *Nyhetsjangerer i nettaviser: Tekstnormforskjeller mellom nett- og papirnyheter i VG, Dagbladet og Aftenposten 2010-2014*. (Masteravhandling). Oslo: Universitetet i Oslo
- Isdal, P. (2000). *Meningen med volden*. Oslo: Kommuneforlaget
- Jensen, P. (2009). *Ansikt til ansikt* (2 utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Jensen, P. & Ulleberg, I. (2015). *Mellom ordene. Kommunikasjon i profesjonell praksis* (1 utg. 4 opplag.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Johannessen, A. Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Johnsen, A. & Torsteinsson, V. W. (2015). *Lærebok i familieterapi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jørgensen, W. M., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode* (1. utg.). Fredriksberg, Danmark: Roskilde universitetsforlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2018). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal Norsk Forlag.
- Lidén, H. (2004). Barns rettigheter – en realiserbar intensjon? *Tidsskrift for Velferdsforskning* 4:196-212.
- Lippmann, W. (1997 [1922]). *Public Opinion*. New York: Free Press Paperbacks.
- Lock, A. & Strong, T. (2014). *Sosial konstruksjonisme: Teorier og tradisjoner*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lundby, G. (2003). *Historier og terapi – om narrativer, konstruksjonisme og nyskriving av historier*. (3. oppl), Tano Aschehoug.
- Kjølsrød, L. (2003). *En tjenesteinntens velferdsstat*. I I. Frønes & L. Kjølsrød (Red.). *Det norske samfunn*, s. 184 - 209. Oslo: Gyldendal.
- Martinsen, K. H. (2011). *PS. Kan du tenke deg et barn til? En tekstanalytisk undersøkelse av barnevernets framstilling av barn, barndom og familieliv i forsterhjemsannonser*. Masteroppgave fra Høyskolen i Oslo.
- Mathiesen, T. (2002). *Makt og medier*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Mediebedriftenes landsforbund. (2018). Hentet (09.03.20) fra <https://www.mediebedriftene.no/tall-og-fakta/opplagstall/>.

Myers, J. E. B. (1994). Definition and Origins of the Backlash Against Child Protection. I Myers, J. E. B. *The Backlash – Child Protection Under Fire*, s. 17-30. Thousand Oaks, California: Sage Publications

NRK-plakaten. Hentet (03.03.20) fra <https://www.nrk.no/informasjon/nrk-plakaten-1.12253428>.

Payne, M. (2011). *Narrativ terapi. Teori og praksis*. Danmark: Dansk Psykologisk Forlag.

Ramsøy, N. & L. Kjølsvold (1986). *Velferdsstatens yrker*, I L. Aldèn, N. Ramsøy & M. Vaa (Red). *Det norske samfunn*, s. 233 – 259. Oslo: Gyldendal.

Redaksjonell etikkhåndbok. Hentet (03.03.20) fra http://snutt.nrk.no/retningslinjer/om_nrk/redaksjonell_etikkhandbok_2015_v2.pdf.

Redaktørplakaten. Hentet (02.03.20) fra <https://presse.no/pfu/etiske-regler/redaktorplakaten/>.

Prinsipputtalelser fra PFU. Hentet (02.03.20) fra <https://presse.no/pfu/etiske-regler/prinsipputtalelser-fra-pfu/>.

Rugkåsa, M. (2015). Majoriteten som premissleverandør i flerkulturelt arbeid. I A. M Otterstad, (Red.), *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold - fra utsikt til innsikt*, s. 78-96. Oslo: Universitetsforlaget

Thagaard, T. (2011). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode* (3. utg.) Bergen: Bokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Thomassen, M. (2018). *Vitenskap, kunnskap og praksis. Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag* (1. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Trafikkregler for VGs redaksjon. Hentet (02.03.20) fra <https://www.vg.no/trafikkregler/>.

Tuchman, G. (1978). *Making News. A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.

TV2s samfunnsansvar. Hentet (03.03.20) fra <https://www.tv2.no/a/9174152/>.

Skau, G. M. (2003). *Mellom makt og hjelp. Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper*. (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Skjeie, H. (2002). *Medialisering*. I T. Gulbrandsen, , F. Engelsted, T. B. Klausen, H. Skjeie, M. Teigen, Ø. Østerud. *Norske makteliter. Makt og demokratiutredningen 1998-2003*, s. 191-214. Oslo. Gyldendal.

Stang, E. (2006). *Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen. En innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet*. Masteroppgave fra Universitet i Oslo.

Stang, E. (2007). *Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen. En innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet. NOVA Rapport 7/2007*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Statistisk sentralbyrå (2016). *Nordmenn på tillitstopp i Europa*. 2016. Hentet (20.07.20) fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/nordmenn-pa-tillitstoppen-i-europa>.

Svendsen, I. O. (2019). *Holdning til voldtekt. En diskursanalyse i fremstillingen av voldtekt i Nettavisen, Aftenposten, Dagbladet og VG på nett*. Masteroppgave fra Universitet i Oslo.

Vær Varsom -plakaten. Hentet (14.06.20) fra <http://www.presse.no>.

Waldahl, R. (1999). *Mediepåvirkning* (2. utg.). Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Watzlawick, P, Bavelas, J. B. og Jackson, D (1967). *Pragmatics of Human Communication. A study of interactional patterns, pathologies and paradoxes*. New York: W. W Norton & Company Inc.

Winther Jørgensen, M og Phillips, L. (2010): *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Wittgenstein, L. (1997): *Filosofiske undersøkelser*. Norsk utgave. Oslo: Pax forlag, A/S.

Øfsti, A. S. K. (2008). *Some call it love. Exploring Norwegian Systemic Couple Therapists' Discourses of love, Intimacy and Sexuality. Doctoral thesis in systemic psychotherapy at the University of East London*. London: Tavistock Clinic.

Øfsti, A. S. K. (2010). *Parterapi, kjærlighet, intimitet og samliv i en brytningstid*. Oslo: Universitetsforlaget.

Øfsti, A.K.S. (2013). *Å lese etter teksten. Om teksters betydning for terapeutisk praksis, om å være leser og skriver av tekster om terapi, trøst og forandring*. Oslo: Universitetsforlaget

Ølgaard, B.(1991). *Kommunikasjon og økomentale systemer ifølge Gregory Bateson*. København: Akademisk Forlag

6.1 Litteraturliste av avisartiklene fra denne studien

Aasheim, A. (2019, 9. desember). Hun får ofte telefoner fra fratatte barn: «Kan du hjelpe? Er det lov å bli behandlet slik? I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/y30mvg/gro-hillestad-thune-barn-trenger-trygghet-og-voksne-som-kan-samarbeid>.

Engh, I. B. (2019, 17. desember). Barnevernet vet ikke nok om barna de tar ut av hjemmet – dobbel omsorgssvikt. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/LAB1yR/barnevernet-vet-ikke-nok-om-barna-de-tar-ut-av-hjemmet-dobbel-omsorgs>.

Hansen, A. (2019, 17. desember). Barnevernet i EMD – Høyesterett i 2012: - Fire samvær i året er nok. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/hoyesterett-i-2012---fire-samvaer-i-aret-er-nok/71856096>.

Hansen, A. & Meldalen, S. G. (2019, 17. desember). Barnevernet i EMD – Norge dømt i to nye barnevernssaker. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/norge-domt-i-to-nye-barnevernssaker/71939559>.

Hansen, A. (2019, 18. desember). Barnevernet i EMD – Kan bruke sterkere ord enn skandale. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/kan-bruke-sterkere-ord-enn-skandale/71944591>.

Hansen, A. (2019, 19. desember). Barnevernet i EMD – Setningen som setter barnevernet sjakk matt. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/setningen-som-setter-barnevernet-sjakk-matt/71945350>.

Hansen, A. (2019, 20. desember). Barnevernet – Statens ansvar. Burde skamme seg. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/statens-ansvar-burde-skamme-seg/71953691>.

Hansen, A. (2019, 21. desember). Barnevernet – Be staten skamme seg: - ikke saklig. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/ba-staten-skamme-seg---ikke-saklig/71961759>.

Hansen, A. (2019, 22. desember). Barnevern og politi – Tvinges til å granske tvangshenting. I *Dagbladet.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.dagbladet.no/nyheter/tvinges-til-a-granske-tvangshenting/71962107>.

Holst, F. L. (2019, 17. desember). Norge dømt i to barnevernssaker i Strasbourg. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/verden/i/GG2MjB/norge-doemt-i-to-barnevernssaker-i-strasbourg>.

Høie, B. & Ropstad, K. I. (2019, 28. desember). Styrket helsetilbud for barn i barnevernet. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/70MyLw/styrket-helsetilbud-for-barn-i-barnevernet-bent-hoeie-og-kjell-ingolf>.

NTB. (2019, 13. desember). Dom i to nye barnevernssaker mot Norge tirsdag. I *VG.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.vg.no/nyheter/i/qLrpBe/dom-i-to-nye-barnevernssaker-mot-norge-tirsdag>.

NTB. (2019, 16. desember). Norge dømt i to barnevernssaker. I *TV2.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.tv2.no/a/11074717/>.

NTB. (2019, 16. desember). Politiet fikk nei til å innføre varslingsplikt for barnevernet. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/g7Q06J/politiet-fikk-nei-til-aa-innfoere-varslingsplikt-for-barnevernet>.

Sfrintzeris, Y. (2019, 29. desember). Barnevernsbarn tilbringer langt flere døgn i private institusjoner enn offentlige. I *VG.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Wb2O2a/barnevernsbarn-tilbringer-langt-flere-doegn-i-private-institusjoner-enn-offentlige>.

Skogstrøm, L. (2019, 5. desember). Fransk advokat som vant saken mot Norge i Menneskerettsdomstolen: - Det er en systemfeil i barnevernet. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/kJPLPA/den-franske-advokaten-som-vant-saken-mot-norge-i-menneskerettsdomstole>.

Skogstrøm, L. (2019, 12. desember). To nye saker om norsk barnevern opp i Menneskerettsdomstolen. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/xPzx28/to-nye-saker-om-norsk-barnevern-opp-i-menneskerettsdomstolen>.

Skogstrøm, L. (2019, 13. desember). Direktørene for fylkesnemndene: -Vi har tatt signalene fra Menneskerettsdomstolen om barnevernssakene. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/WbywKK/etter-dommene-om-barnevern-i-menneskerettsdomstolen-fylkesnemndene>.

Skogstrøm, L. (2019, 17. desember). Vil ha samvær med sønnen: - Jeg var selv et barn da jeg fikk ham. Nå har jeg tatt utdanning, jobber og er blitt voksen. I *Aftenposten.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/0nJEJJ/jeg-skal-gjoere-mitt-beste-for-aa-faa-samvaer-med-soennen-min-igjen>.

Woll, V. (2019, 7. desember). Barn forteller ikke det mest alvorlige – stoler ikke på de voksne. I *NRK.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.nrk.no/trondelag/tre-av-fire-barn-forteller-ikke-om-det-mest-alvorlige-1.14808067>.

Øyhovden, A. (2019, 17. desember). Norge brøt menneskerettighetene da Marias sønn ble tvangsadoptert. I *TV2.no*. Hentet (20.01.20) fra <https://www.tv2.no/a/11075027/>.